

Examensarbete

Förskolläraryrket 210 hp

Utan kommunikation, ingen konflikthantering!

En kvalitativ studie om kommunikationens betydelse för konflikthantering

Halmstad 2023-08-25

Författare: Ahlam Al Jbawi och Fatima Nasreen

Examinator: Jonnie Eriksson

HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

Sammanfattning

Förskoleverksamheten präglas av konflikter orsakade av bristande kommunikation. Syftet med denna studie är att undersöka betydelsen av kommunikation vid konflikthantering i förskolan. Studien kommer att fokusera på förskollärares konfliktförebyggande strategier och verktyg där destruktiva konflikter hämmas och en harmonisk lärandemiljö skapas för barn. Konflikter förvärras av bristande kommunikation.

Tidigare forskning slår fast att socio-kognitiv utveckling och lärande att konflikter främjas av konflikter och att ökad medvetenhet om konflikthantering stimuleras av förskollärares medling och vägledning. Avvaktande inför ett ingripande innefattas i förskollärarens ansvar att låta barn hitta egna konfliktlösningar, vilket utgör en effektiv metod vid barns konflikthantering.

Studien som vilar på enkätundersökningar och intervjuer utgår från kvalitativ metod för att optimera förståelsen av kommunikationens betydelse vid konflikthantering: *“Vilken betydelse har kommunikation vid konflikthantering?”* och *“Vilka strategier kan förskollärare använda för att underlätta kommunikationen mellan barnen?”*

Viktiga implikationer tydliggörs: barn uppmuntras att ta ansvar för samt respektera egna och andras perspektiv och känslor vid arbete med socialt ansvar, normer och värden för att förebygga konflikter.

Genom närvarande intas barnets perspektiv och barnets deltagande och eget ansvarstagande främjas. Barnens röster hörs och deras åsikter tas effektivt i beaktning vid demokratiskt samarbete.

Nyckelord

Konflikt, Konflikthantering, Kommunikation, Giraffspråket, Cohens konfliktpyramid.

Förord

Vi vill börja med att uttrycka vår djupaste tacksamhet till alla deltagande förskollärare för deras generösa bidrag. Examensarbetets studie hade inte möjliggjorts utan deras uttömmande svar på arbetslagets tidskrävande enkät- och intervjufrågor.

Vi vill även rikta vår tacksamhet till våra handledare, Ole Olsson och Carina Stenberg för era ovärderliga utmaningar och ert stöd under hela examensprocessen. Era insikter och vägledning och all er investerad tid har hjälpt oss till personligt och professionellt växande. Vi vill också ta tillfället i akt för att tacka alla studenter och lärare under vår tid på förskolläraryrket som har gjort denna period rolig och givande. Den tålmodiga stöttning och uppmuntran av varandra under frustration såväl som i glädje, kan inte överskattas.

Avslutningsvis riktas ett hjärtligt tack till våra familjer, vars ovillkorliga stöd, uppmuntran och förståelse har varit avgörande för genomförandet av denna utbildning. Mod och energi att slutföra våra studier har stärkts av er tro på oss, ständiga närvaro och hjälp längs den 3,5 år långa vägen.

Vi ser härmed fram emot denna studies bidrag till en ökad förståelse och utveckling inom förskoleverksamheten.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
2 Bakgrund.....	2
3 Syfte och frågeställningar.....	2
4 Tidigare forskning.....	2
4.1 Kommunikation för barns sociala utveckling och Socio-kognitiv utveckling vid konfliktsituationer.....	3
4.2 Avvaktande attityd och vidareutbildning hos förskollärare.....	4
5 Teoretisk bakgrund och centrala begrepp.....	5
5.1 Teoretisk bakgrund	5
5.1.1 Styrdokumentens syn på kommunikation för konflikthantering.....	5
5.1.2 Konflikthantering i en pluralistisk förskola.....	6
5.1.3 Orsak och verkan till bristande kommunikation och åtgärder.....	6
5.1.4 Helhetstänkande som förutsättning till konfliktlösning.....	7
5.2 centrala begrepp	7
5.2.1 Begrepp kopplade till kontextuella fallstudier.....	7
5.2.2 Begrepp kopplade till konflikt och kommunikation	8
5.2.3 Begrepp kopplade till modeller för konflikthantering	8
5.2.4 Den social-kognitiva teorin om konflikthantering.....	12
6 Metod och genomförande.....	12
6.1 Metodval	13
6.1.1 Pilotstudie	13
6.1.2 Enkätundersökning	13
6.1.3 Semistrukturerade intervjuer	14
6.1.4 Analysmetod	15
6.2 Urval och deltagare.....	15

6.3	Genomförande	16
6.3.1	Genomförande av pilotstudier.....	16
6.3.2	Genomförande av enkätundersökningar	17
6.3.3	Genomförande av semistrukturerade intervjuer	17
6.3.4	Genomförande av analys	18
6.4	Etiska ställningstaganden	18
7	Resultat och analys	19
7.1	Kommunikationens betydelse för konflikthantering i förskolan.....	20
7.1.1	Förebyggande av konflikter.....	20
7.1.2	En stöttande kommunikation.....	21
7.2	Förskollärares strategier för att underlätta kommunikation mellan barn.....	22
7.2.1	Engagerade och närvarande förskollärare.....	22
7.2.2	Lyhördhet.....	23
7.2.3	Empati.....	24
7.2.4	Upphörande av konflikter.....	26
7.2.5	Konflikter som möjlighet till lärande.....	27
8	Diskussion	29
8.1	Metoddiskussion.....	29
8.1.1	Reliabilitet och validitet	30
8.1.2	Allmängiltighet	31
8.2	Resultatdiskussion	32
8.2.1	Vilken betydelse har kommunikation för konflikthantering?.....	32
8.2.2	Vilka strategier kan förskollärare använda för att underlätta kommunikation mellan barn?	34
8.2.3	Resultatdiskussionens slutsats.....	37

9 Didaktiska implikationer	38
10 Vidare forskning	39
11 Referenslista	40
12 Bilagor	44
12.1 Bilaga 1	44
12.2 Bilaga 2	45
12.3 Bilaga 3	46
12.4 Bilaga 4	47
12.5 Bilaga 5	48

1 Inledning

“Den konflikt jag upplever med andra beror ofta på att jag inte vet vad jag känner, inte säger vad jag menar och inte gör vad jag säger.” (gammalt ordspråk)

Konflikter uppstår när en person inte är medveten om ens egna inneboende känslor och därmed ser problemen som kommande utifrån, vilket utmynnar i att denne störs eller får uppfattningen av att missgynnas av andra. När ens tankar inte blir synliga för andra, görs informationsöverföringen ensidig. Kommunikation, vars latinska ursprung, *communicare* betyder ”göra gemensamt”, skärmas då av och andras vetskap med medföljande förståelse för situationen upphör på grund av att deras referensramar inte aktualiseras och därmed blir felaktiga. När handling och ord inte går åt samma håll, uppstår förvirring som konkretiseras i frustration. Hejlskov Elven & Edfelt (2017) påpekar att vi som vuxna i förskolan har ett särskilt ansvar att hitta en lösning som barn inte skadas av. Om konflikter inte hanteras effektivt kan en eskalering av våldsamma handlingar till fysiska konfrontationer bli oundvikliga, vilka orsakas av oförändrade beteendemönster.

Konflikter anses ofta som en negativ företeelse som därmed undviks. Men om konflikter inte hanteras på ett konstruktivt sätt kan de leda till mobbning och kränkande beteende (Thornberg, 2006). Enligt Farrington et al., (2012) visar 75 utav 661 rapporter på Socialtjänsten en signifikant koppling mellan skolmobbning och depression senare i livet. Detta antas drabba cirka 33% av alla barn som utsätts för skolmobbning (Thornberg, 2006).

Det finns en utbredd missuppfattning att små barn inte utsätts för mobbning av varandra (Idsøe & Roland, 2019). Thornberg (2006) beskriver emellertid mobbning som ett utbrett problem runt om i världen som enligt internationell forskning redan förekommer i förskolan. Starkt negativa upplevelser för utsatta orsakas av negativa beteenden beroende på en känsla av tillkortakommanden eller egna rädslor hos mobbare som utvecklas till stabila destruktiva mönster över tid; denna dynamik bör hanteras med respekt av pedagoger så att konflikter och mobbning förebyggs (Idsøe & Roland, 2019).

Majorano et al., (2015) understryker konfliktbeteende som en möjlighet för barn att utveckla sociala färdigheter och problemlösningsförmåga som grund till framtida mognande. Gloeckler, Cassell och Malkus (2014) och Doppler-Bourassa et al., (2008) betonar att förskolan är det första stället i livet där egna relationer utanför familjekretsen skapas, vilket gör förskolan till en viktig plats att lära sig hantera konflikter på. Utas Carlsson & Rosenberg Kimblad (2011) lyfter också fram att goda kommunikativa färdigheter och en kommunikationsfokuserad strategi behövs för att hantera och lösa konflikter på ett effektivt sätt.

Denna tanke leder till förståelsen om kommunikation som nödvändig vid konflikthantering. I detta examensarbete kommer därför kommunikationens betydelse och bestämda strategier med kommunikation som byggsten att tas upp för att optimera konflikthantering i förskolor.

2 Bakgrund

Mot bakgrund av att konflikter ofta undviks på förskolor för att ge barn en trygghetskänsla, har det inför detta examensarbete valts att utforska den utveckling av förmågor som sker när barn tillåts hantera sina konflikter. Då vardagslivet kantas av möten medförande konflikter, ses en tidig inlärning som väsentlig för barns framtid som samhällsmedborgare. Tesen att kommunikation är en förutsättning för konstruktiv konflikthantering bygger på två vetenskapliga artiklar: Skånfors (2013) som framhäver att det osynliga blir synligt när kommunikation förbättras med pedagogers hjälp och Arcaro, et al., (2002) vars resultat visar att olika strategier tillämpas av barn med utvecklad förmåga till konflikthantering på egen hand. Detta är något som vi vill utveckla vår kunskap om och som kan anses vara en viktig parameter för en välfungerande förskola.

3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka förskollärares syn på konflikthantering, samt vilka strategier och verktyg som kan användas för att främja god kommunikation mellan barn. Följande frågeställningar besvaras i studien:

1. Vilken betydelse har kommunikation för konflikthantering i förskolan?
2. Vilka strategier kan förskollärare använda för att underlätta kommunikation mellan barn?

4 Tidigare forskning

I det här avsnittet redovisas den tidigare forskning som studien vilar på. Urvalet har gjorts utifrån studiens problemområde, syfte och frågeställningar. Artiklarna har delats upp i två kategorier för att tydliggöra vad som berörs i den tidigare forskningen: kommunikation för mognande av barns sociala utveckling och socio-kognitiv utveckling vid konfliktsituationer samt avvaktande attityd och vidareutbildning hos förskollärare. Kommunikation för konflikthantering berör barn såväl som förskollärare. Först iaktas tidigare forskning beträffande barn.

4.1 Kommunikation för barns sociala utveckling och socio-kognitiv utveckling vid konfliktsituationer

Kommunikationens centrala roll vid barns konflikter understryks i Jonsdottir (2007) studie där stöttande kommunikation, empati och konflikter skrivs fram som möjlighet till lärande. I studien deltog 353 barn samt personal från 18 avdelningar, fördelade på nio förskolor. Studiens syfte var att se hur barn utvecklar sin sociala och kommunikativa kompetens i samspel med varandra. För att genomföra denna utredning användes sociometrisk undersökning som metod. Resultatet visar att barnen utvecklade sin sociala och kommunikativa kompetens genom att uttrycka empati och förstå varandras känslor.

Gloeckler et al., (2014) undersökning gjordes på fyra förskolor i USA. I studien deltog 8 förskollärare. Författarna poängterar att barn lär sig innebörden av en problemlösning vid konflikthantering för att de uppmuntras till berättande av det inträffade, att visa förståelse för andras perspektiv, till reflektion som kan leda till förändring och till lösningsförslag som tillfredsställer alla. Studiens syfte var att undersöka och redogöra för barns kommunikation i förhållande till färdigheter som bidrar till barns sociala utveckling. Därför gjordes studiens undersökning på 51 barns förhållningssätt vid konflikthantering där empirin samlades in via observationer gjorda av lärarna. Den socio-kognitiva teorin valdes av författarna i studien för att den framhäver kognitiv utveckling som ett resultat av den interaktiva kommunikation som skapas vid konfliktsituationer bland barn. I resultatet framgick kommunikation som förutsättning för hantering av oenighet, för empatisk färdighet, för besluttande och förbättring av andra färdigheter som bidrar till barns sociala utveckling. Enligt två förskollärares uppfattning i studien var konflikter mellan barn en plattform för att lära sig socialt samspel.

Porats (2011) doktorsavhandling grundades i en ettårig studie på förskolor i Israel. Dess syfte var att utveckla förståelse för kommunikationens effektivitet vid konfliktlösningar. Empirin utgjordes av 99 barn i åldrarna 3-4 år. I avhandlingen valdes fyra datainsamlingsmetoder som involverade observationer genom videofilmning, intervjuer, fältanteckningar och skriftliga dokumentationer (Porat, 2011) för att få en heltäckande uppfattning. Resultatet påvisade en försvagad samordningsförmåga hos barnen vid direkta interventionsstrategier, medan förmågan att förstå andras perspektiv och att överge konflikter utvecklades hos barnen när indirekta interventionsstrategier tillämpades av förskollärare. Genom empati, kompromisser och kommunikation med andra barn, kunde alla involverade barn uppnå sina respektive mål.

Ensidiga strategier hos barn analyserades i Singers et al., (2011) studie över holländska daghem. I studien ingick undersökningen av konflikter bland 96 barn i 2-3 årsåldern. Samspel och acceptans för kamrater medför förståelse

för beteenden hos varandra och deras följder. Syftet var att analysera ensidiga strategier i förhållande till bilaterala strategier. Forskarna utgick från den socio-kognitiva teorin, vars fokus ligger i studerande av social inlärning, av upplevelser och av kamratrelationer. Vid utvecklingen av det socio-kognitiva tänkandet uppstår sociala interaktioner som under konflikter ger barn sociala erfarenheter. Resultaten visade att ensidiga strategier kännetecknades av tvång, fysiskt våld, och verbala utbrott medan bilaterala strategier karakteriserades av prosocialt beteende, verbal kommunikation, förhandlingar och kompromisser. Enligt studiens resultat lärde sig barn som hade utvecklat socio-kognitiva förmågor att förstå andras känslor och att uttrycka sig verbalt för att hantera konflikter i stället för att använda sig av fysiskt våld.

Tidigare forskning beaktas även med fokus på förskollärare.

4.2 Avvaktande attityd och vidareutbildning hos förskollärare

Skoglunds (2019) artikel baserades på en studie gjord på en norsk förskola för barn mellan 1 och 6 år. Syftet med denna studie var att be förskollärare att reflektera över orsak, tidpunkt och förfarande vid deras ingripande i barns konflikter. Empirin samlades in via semistrukturerade gruppintervjuer. Resultaten visade att förskollärare lät barnen lösa sina konflikter själva och erbjöd endast stöd eller hjälp om konflikterna inte kunde lösas på egen hand. Vidare skrev Skoglund (2019) att förskollärare i förekommande fall vanligtvis ingrep genom utfrågning av det inträffade där barn ombads formulera sin upplevelse, vilket i sin tur möjliggjorde barnens förståelse för varandras perspektiv. I hans resultat framkom barns benägenhet till konflikthantering genom användning av ord istället för våld, vilket innebär att kommunikation mellan barn är nödvändig för en konfliktlösning.

Förskollärares synförändring och hantering av konflikter efter en kompetensutbildning undersöktes av Doppler-Bourassa et al., (2008) på förskolor i USA. Deltagare var således pedagoger som utfrågades före och efter kompetensutbildningen. Syftet med studien var att undersöka kompetensutbildningens värde för lärares hantering av konfliktsituationer bland barn. Studien undersökte pedagogers strategier vid barnkonflikter. Samtliga lärare intervjuades muntligt av forskaren och informationen registrerades med hjälp av inspelat material och nedskrivna anteckningar. Resultaten indikerar att egna lösningar före kursen hade använts utan barns inblandning; barn reducerades till passivitet under konflikterna; efter kompetensutbildningen uppmuntrades barnen av samma pedagoger att själva hitta lösningar till konflikter. Barns lyhördhet för sina egna och andras känslor och behov främjas av förskollärare med hjälp av närvarande, förnuftiga ingripanden och med konflikter som utvecklingsmöjlighet. Således tyder studiens resultat på relevansen av våldsförebyggande modeller för att uppnå förbättrat agerande hos pedagoger vid konflikter bland barn. Pedagogers ansvarstagande i Doppler-Bourassas et al., (2008) studie ledde till att barn

integrerades i konfliktprocessen på grund av pedagogers medvetande om sitt sociala övertag gentemot barnen. Denna insikt resulterade i förståelsen hos forskarna om nödvändigheten av att undersöka pedagogers kommunikation med barn vid konflikter i förskolan.

När tidigare forskning förtydligats, förankras vår studie även i teoretisk bakgrund och centrala begrepp.

5 Teoretisk bakgrund och centrala begrepp

Enligt Skolverket (2023) bidrar forskning till ett kritiskt vetenskapligt förhållningssätt. Detta kan beskrivas som en ”ögonöppnare” som ger perspektiv på verksamheten. Perspektivet uppnås genom ett adekvat förhållningssätt till dessa forskningsresultat, kallat *litteracitet*, som har som syfte att söka och använda rätt bakomliggande kunskap till den egna forskningen.

I följande avsnitt presenteras studiens teoretiska ramverk. I denna synliggörs relevanta teorier och modeller för studiens analys av kommunikationens betydelse för konflikthantering. Först framhävs bakomliggande teorier till vår studie. Därefter tas för studien relevanta centrala teoretiska begrepp i beaktning.

5.1 Teoretisk bakgrund

Studiens teoretiska utgångspunkt utgörs av *kvalitativa studier*. Dessa möjliggör en undersökning av kontexter och specifika problem. Vidare ger kvalitativa studier, också kallade *kontextuella fallstudier*, en detaljerad skildring av kontexten. Därmed görs studien på djupet (Skolverket, 2023).

I följande avsnitt belyses det specifika ämnet, kommunikation i förhållande till konflikthantering, ur följande kontexter: styrdokumentens perspektiv, den pluralistiska förskolan, orsak och verkan till bristande kommunikation och åtgärder samt helhetstänkande som förutsättning till konfliktlösning. Avsnittet påbörjas med styrdokumenterna på grund av deras grundläggande betydelse för förskolans verksamhet.

5.1.1 Styrdokumentens syn på kommunikation för konflikthantering

Stöd till barns kommunikation för förebyggande och hantering av konflikter möjliggörs av förskollärares aktiva närvaro. Utbildningen till förskollärare syftar till stor del till att ge barn förutsättningar till att tänka, föra fram åsikter, lyssna på varandra och kommunicera i skiftande sammanhang (Skolverket, 2018 s.8).

Barnets rätt till att uttrycka sina åsikter och beaktandet av barnets synpunkter i frågor som påverkar det framhävs av Barnkonventionen. I detta innefattas även barnets upplevelser av konflikter med andra barn. Möten utifrån barns

perspektiv med utgångspunkt i deras utveckling till goda samhällsmedborgare, främjas av förståelsen för deras konfliktupplevelser. Mobbning och diskriminering bör därmed aktivt förebyggas och motverkas av verksamheten genom att kommunikationen i skolmiljön förbättras (UNICEF Sverige, 2018).

Frågan om diskriminering och mobbning kan få stor relevans i en miljö som präglas av mångfaldighet.

5.1.2 Konflikthantering i en pluralistisk förskola

Förskolor i Sverige påverkas av ett pluralistiskt samhälle (Lunneblad, 2015). Utmaningar skapas när olika seder strävar mot förståelse och förening när konflikter uppstår. Nilsson & Waldemarsson (2007) skriver att positiv konflikthantering leder till ökad förståelse och förbättring av relationer. *Konstruktiv konfliktlösning* uppnås genom öppenhet och förhindrande av eskalering (Nilsson & Waldemarsson, 2007). Konflikthantering ses av Thornberg (2006) som ett sätt att uppnå samhällets värderingar och normer samt ett bidrag till elevers inlärningsprocess. Elevers kognitiva förmågor utvecklas genom nya erfarenheter och motsättningar. Därigenom aktualiseras föreställningar som väsentligt påverkas av lärares kunskaper inom konflikthantering. Förskollärares synförändring gällande konflikter och deras hantering av dem efter en genomgången kompetensutbildning undersöktes av Doppler-Bourassa et al (2008); deras slutsats var att kompetenta lärare krävdes för att hjälpa elever till konstruktiv konflikthantering (Doppler-Bourassa et al, 2008). Lärare bör vara medvetna om olika kulturer och traditioner för att undvika missförstånd och bristande kommunikation (Lunneblad, 2015).

För att kunna åtgärda denna bristande kommunikation kan en teoretisk kartläggning vara behjälplig, vilket beskrivs i följande avsnitt.

5.1.3 Orsak och verkan till bristande kommunikation och åtgärder

Kommunikation beskrivs av Smith (2001) som att ”stå i förbindelse med” Som en motsats till denna förbindelse förklaras därmed kommunikationsbrist som grogrund för konflikter. Kommunikationsbrist kännetecknas av otydliga budskap, fördomar och rädsla för konflikter (Smith, 2001). Detta sammanfaller med Hakvoort & Friberg (2015) som förklarar att bristande kommunikation lättare leder till att barn hamnar i konflikt.

En god social miljö skapas genom kreativ konfliktlösning. Därvid utmärker sig *Giraffspråket* och *Cohens konfliktpyramid* som två verktyg som kan användas för att fånga helheten i förskolans verksamhet (Smith, 2001; Friberg & Hakvoort, 2015).

5.1.4 Helhetstänkande som förutsättning till konfliktlösning

Helhetstänkande innebär en övergripande förståelse för en situation och dess olika delar. Vid konflikthantering i skolor och förskolor krävs en bred förståelse för hur olika element hänger samman och påverkar varandra vid implementering av enskilda metoder och program. "Noggrannhet" och "helhetsreflektion" lyfts fram av Friberg & Hakvoort (2015) som en förutsättning för att kunna göra ett medvetet val. Detta medför behovet av ett system där samband mellan aktiviteter och program för konflikthantering tydligt beskrivs. Härmed betraktas därför Giraffspråket och Cohens konfliktpyramid i egenskap av helhetstänkande verktyg enligt nedan.

Giraffspråket utgår från förståelsen för andras perspektiv, varpå konflikter löses konstruktivt (Smith, 2001). Därmed förstås konflikten i sin helhet.

I Cohens konfliktpyramid beskrivs konflikthanteringsprocessen stegvis från identifikation av en given konflikt till dess lösning. Förståelsen för sambanden mellan dessa steg utmynnar i en effektiv konflikthantering (Friberg & Hakvoort, 2015). Då bestämda avsnitt motsvaras av faser i konflikthanteringen och att de tillsammans täcker hela processen, utmärks även konfliktpyramiden av helhetstänkande.

Med tillämpning av Cohens konfliktpyramid i kombination med Giraffspråket skapas ett helhetsperspektiv där kommunikation och förståelsen mellan parter främjas. Därmed uppstår en effektiv och hållbar strategi för att hantera konflikter i förskolans miljö (Smith, 2001; Friberg & Hakvoort, 2015). Valet av att beakta dessa teorier i kombination har gjorts i studien för att utforska en optimal effektivitet vid konflikthantering och för att främja en positiv kommunikation som bidrar till barns välbefinnande och lärande. Innebörden av ovannämnda teorier kan dock endast förstås till fullo med hjälp av begreppens förståelse.

5.2 Centrala begrepp

5.2.1 Begrepp kopplade till kontextuella fallstudier

Inom kontextuella fallstudier finns så kallade *fenomenologiska fallstudier*. Dessa bygger på uppfattningar om fenomen, beskrivningskategorier, utfallsrum och perspektiv.

Den fenomenologiska intervjun bygger på en fri struktur där frågor av öppen karaktär bestäms på förhand men respondenter ges friheten att svara på det sätt de önskar (Allwood & Erikson, 2017).

Uppfattning av fenomen: begreppet fenomen syftar till den företeelse som studeras. Dess skiftande uppfattningar ger det en mångfaldig innebörd (Åkerblom, Hellman & Pramling, 2020).

Beskrivningskategorier: dessa kategorier beskriver likheter och skillnader av fenomenet (Åkerblom, Hellman & Pramling, 2020).

Utfallsrum: samling av kategorier vars förhållanden betraktas (Åkerblom, Hellman & Pramling, 2020).

Perspektiv: perspektiv indelas i två ordningar varav den första beskrivs som fakta, medan den andra beskrivs som en persons erfarenhet av ett fenomen (Marton & Booth, 2000).

I vår studie har andra ordningens perspektiv relevans då förskollärare som agerar respondenter uttrycker sina erfarenheter och uppfattningar kring kommunikationens roll i konflikthantering.

5.2.2 Begrepp kopplade till konflikt och kommunikation

Konflikt: Ordet konflikt härleds från det latinska ordet *conflictus* som betyder "sammanstötning", vilket leder till den aktuella uppfattningen om betydelsen som "motsättning mellan individer och grupper" (Thornberg, 2020; Friberg & Hakvoort, 2020; Lind, 2011). Enligt Thornberg (2020) orsakas konflikter av olikheter i värderingar, mål eller intressen och utgör en naturlig del av det sociala livet i förskolan.

Konflikthantering: Begreppet konflikthantering bildas av orden konflikt och hantering (Hakvoort & Friberg, 2020). Författaren understryker betydelsen av att förstå skillnaden mellan *hantering* och *lösning* av konflikter. Vid en lösning av en konflikt löses ett problem fullständigt, medan konflikters negativa effekter åtgärdas vid hantering av konflikter utan att själva problemet löses (Friberg & Hakvoort, 2020).

Kommunikation: Kommunikation kommer från det latinska ordet *communicare*, "göra gemensamt". Allt mänskligt samspel bygger på människors ömsesidiga kommunikation. Kommunikation är en process där information utbyts genom tal, skrift, bilder, kroppsspråk, ansiktsuttryck, känslor eller andra symboler (Smith, 2001).

Konflikthantering avhjälpas av den medvetna användningen av dessa uttrycksätt samlade i modeller.

5.2.3 Begrepp kopplade till modeller för konflikthantering

Cohens konfliktpyramid: Cohens konfliktpyramid som skapades av amerikanen Richard Cohen gestaltas av fyra nivåer som motsvarar varsin fas i konflikthanteringen. För varje fas beskrivs lösningar steg för steg. Av den anledningen betecknas konfliktpyramiden som det "ideala systemet för konfliktlösning" av Carlsson & Rosenberg Kimblad (2011). Motivationen för att använda Cohens konfliktpyramid i studien ligger i dess förmåga att beakta

konflikthanteringsens olika aspekter och bidra till en holistisk förståelse av ämnet.

Cohens konfliktpyramid förklaras steg för steg av Hakvoort (2010), där förståelsen främjas av en bestämd fas i konflikten och vilka steg som behöver tas för att lösa den. Förebygga, Hantera, Hjälpa och Stoppa synliggör processens gång från konflikt till frivillig lösning med kommunikation.

Figur 1 beskriver Richard Cohens konflikthanteringspyramid med dess nivåer - skapad utifrån Friberg & Hakvoort (2015).

Den första nivån i pyramiden, *Förebygga*, beskrivs som den första åtgärden till skapande av en stödjande miljö i förskolan (Friberg & Hakvoort, 2015) där ett demokratiskt klimat där alla röster hörs, främjas. Värdegrund och etik, självkänsla och -förtroende, sociala färdigheter, empati och förståelse för andra människors perspektiv övas på samtidigt som social kompetens, den mest centrala kompetensen vid förebyggandet av konflikter, utvecklas (Hakvoort, 2010).

Nivå två, *Hantera*, beskrivs av Friberg & Hakvoort (2015) som en effektiv konflikthantering, avgörande för individers och grupper utveckling, då den bidrar till tillfredsställande problemlösningar för alla parter. Nya insikter och färdigheter samt ökad förståelse för varandras perspektiv utvecklas.

På den tredje nivån, *Hjälpa*, tillåts elever få hjälp av lärare när konflikter inte har kunnat lösas på egen hand; dessa kallas för "*konflikter som meddelas*" (Friberg & Hakvoort, 2015). En fungerande kommunikation eftersträvas av lärare i egenskap av neutral tredje part, som skapar en samarbetsvillig miljö för barn; frivilliga lösningar och konflikthanteringar möjliggörs av barns förståelse för varandra, förslag på lösningar och identifiering av gemensamma intressen. Därvid hittas gemensamma problemlösningar; konflikter avslutas utan men. Det bör dock noteras att medlingar inte alltid fungerar och att

situationer uppstår där en annan lösning behövs, vilken beskrivs i fjärde steget (Friberg & Hakvoort, 2015).

Den fjärde nivån vid konfliktlösning, *Stopp*, tillämpas när konflikter inte kan lösas genom förhandlingar och elever måste separeras på grund av oacceptabla beteenden (Friberg & Hakvoort, 2015). Åtgärden syftar inte till att förbjuda själva konflikten, utan att avbryta beteenden som förhindrar social interaktion, dialog och lärande. Extremt aggressiva beteenden måste stoppas för att säkerställa en trygg och hälsosam miljö. Icke acceptabla beteenden vid så allvarliga konflikter att de måste stoppas, bör identifieras av lärare medvetna om sina befogenheter att beslagta föremål, utdela kvarsittning och separera våldsamma elever. Även elever bör lära sig förskolans etiska och moraliska riktlinjer. Ibland krävs det att gränsen mellan formella och informella regler förtydligas genom polisanmälan eller avstängning av elever (Friberg & Hakvoort, 2015).

Begreppet "konflikt" problematiseras av Hakvoort (2010) genom att skilja mellan destruktiva och konstruktiva konflikter. Ibland behövs en medlare för att återupprätta kommunikationen mellan konfliktparter, vars uppgift underlättas av Cohens konfliktpyramid.

Giraffspråket: Kommunikationsmodellen "Giraffspråket", även känd som "NVC", "empatisk kommunikation" och "ickevåldskommunikation", skapades av psykologen Marshall B. Rosenberg med rötter i Ahimsa-läran om icke-våld, social-kognitiva teorier och humanistisk filosofi (Smith, 2001). Giraffspråket grundar sig i förmågan att uttrycka känslor och behov på ett respektfullt och tydligt sätt för att undvika missförstånd och konfrontation i en kommunikation. Genom fokus på behov och känslor i stället för på anklagelser, kan giraffspråket hjälpa människor till en respektfull och effektiv kommunikation.

Anledningen till inkluderingen av Giraffspråket i studien är dess förmåga att sträva efter ett förhållningssätt som främjar kommunikation, undviker missförstånd och bidrar till ömsesidiga lösningar på konflikter.

I Latini (2009) artikel presenterades Nonviolent Communication på tre sätt: (1) ärligt uttryck, (2) empatiskt mottagande och (3) självempati. Ärligt uttryck innebär tydliga uttryck av egna observationer, känslor, behov och önskemål. Empatiskt mottagande återspeglar andras iakttagelser som har gjorts utan förebråelser. Denna återspeglning uttrycks med lugn och med utgångspunkt för andras känslor och behov. Självempati innebär förmågan att känna igen och omvandla självdestruktiva inre monologer till förståelse för ens egna känslor. I klartext efterlyses i Giraffspråket ingen talteknik, utan förstående förhållningssätt till sig själv och andra (Latini, 2009). Genom den medvetna fokuseringen på observation, känslor, behov och önskan, förbättras uttryckssätt och lyhördhet (Smith, 2001; Weirsøe, 2004).

Figur 2 beskriver psykologen Marshall B. Rosenbergs Giraffspråk och dess steg - skapad utifrån Smith (2001).

Enligt Smith (2001) stimuleras konflikthanteringskompetensen i Giraffspråket första steg genom modellering av andras beteenden. Detta steg betecknas att *Observera*. Missförstånd och negativa reaktioner undviks genom att skilja mellan observation och tolkningar (Weirsøe, 2004). Dömande, användning av etiketter, stereotyper och kategoriseringar undviks också så att inte interaktioner med andra människor påverkas negativt (Weirsøe, 2004).

I det andra steget, *Känsla*, framhävs identifikation och uttryck i ord av olika känslor som en betydande del i en konflikthantering: "Du gör mig arg" omvandlas då till "Jag känner mig irriterad" (Smith, 2001). Weirsøe (2004) förklarar att öppen och ärlig kommunikation skapas av visad sårbarhet genom att de egna känslorna uttrycks. Uttryckta konstruktiva känslor bidrar också till avtagande av missförstånd som alstrar konflikter. Genom att kommunicera på ett ansvarsfullt och icke-dömande sätt visas respekt för en själv och andra, varvid en harmonisk och produktiv förskolemiljö skapas (Rosenberg, 2003).

Det tredje steget handlar om att *Uttrycka* behov som är kopplade till de känslor som väckts. Behov utgörs av viktiga önskingar eller värderingar. Det poängteras emellertid att behoven inte bör sammanlänkas med en bestämd person (Weirsøe, 2004). Rosenberg (2003) förklarar att ansvar tas för att ens behov och egna känslor uttrycks med ärlighet gentemot en själv och andra. Friberg & Hakvoort (2015) tillämpar begreppen bekväm och engagerad vid tillgodosedda behov medan arg och förvirrad används när behov inte är tillfredsställda. NVC grundas i paradigmen att känslor fungerar som signaler för huruvida behov är uppfyllda eller inte (Friberg & Hakvoort, 2015).

Det fjärde och sista steget i Giraffspråket, *Önskan*, beskriver specifikt vad som önskas att den andre parten gör. Begäran formuleras som en förfrågan, inte som ett oavvisligt krav (Weirsøe, 2004). När ett svar på ett önskemål upplevs som otillfredsställande, blir det tydligt att detta önskemål i verkligheten var ett krav. Detta fenomen beskrivs i följande exempel av Smith (2001): "Menar du verkligen att jag som diskade förra gången ska diska

igen?" Här visas ilska eller besvikelse över att en önskan inte uppfylls och den andra personen ges dåligt samvete.

En önskan tydliggörs genom att iaktta följande fyra punkter: 1. *Vem vill jag gör vad?* 2. *Konkret tala om vad jag vill, inte vad jag inte vill.* 3. *Jag kan be den andra återberätta det jag har sagt. Då korrigeras eventuella fel.* 4. *Jag kan be den andra tala om sina känslor när de hört vad jag har sagt* (Smith, 2001).

Ovanstående modeller för konflikthantering kan kompletteras av den insikten som den social-kognitiva teorin ger.

5.2.4 Den social-kognitiva teorin om konflikthantering

Social-kognitiv teori: teori som bygger på uppfattningen att beteenden kan läras in eller förändras genom interaktioner med andra. Den betonar människors lärande genom observation, modellering och förstärkning. Konflikter beskrivs som *fenomen* som gradvis leder till förståelse av varandras perspektiv. Därmed skapas en känsla av ömsesidighet och samspel (Arsenio & Cooperman, 1996). Enligt Arsenio & Cooperman (1996) spelar konflikter en avgörande roll i utvecklingen av sociala och kognitiva färdigheter.

Thornberg (2020) menar emellertid att samspel av sociala beteenden förklaras för snävt av den social-kognitiva teorin med hänvisningen att andra aspekter av den komplexitet som präglar det sociala livet förbises när barns destruktiva konflikthantering endast förklaras med individuella kognitiva processer och social information (Thornberg, 2020). Arsenio & Cooperman (1996) framhäver dock den social-kognitiva teorins uppfattning att barns beteenden och kognition utvecklas genom interaktion med andra, vilket innebär inläring av nya beteenden eller förändringar av befintliga beteenden. När bakomliggande forskning och teorier tydligt har kartlagts kan en kompetent egen studie genomföras.

6 Metod och genomförande

I detta avsnitt beskrivs den studien som gjorts och varför. Av den anledningen redovisas metodval, varefter urval av informanter och avgränsningar berättigas och sättet som materialet har bearbetats på och analyserats klargörs. Slutligen tas etiska ställningstaganden upp. För att säkra en studies kvalitet och relevans är rätt val av metod för att erhålla information en nödvändighet.

6.1 Metodval

Syftet med studien är att belysa förskollärares värderingar och uppfattningar kring fenomenet kommunikation som förutsättning för konflikthantering bland barn i förskolan.

Då deltagare tillhörande fokusgruppen användes som utgångspunkt, ansågs intervjuer och enkäter lämpliga. För att få svar på frågorna om vilken kommunikationens betydelse vid konflikthantering och vilka strategier förskollärare kan använda för att underlätta kommunikation mellan barn, diskuterades kvantitativ gentemot kvalitativ metod. Dock ansåg arbetsgruppen att det krävdes en kvantitativ metod för den talrika Facebookgruppen som tillfrågades medan ovanstående frågor fordrade djupa svar, varför den triangulära metoden, en kombination av båda metoder Bryman (2018), valdes. Inom kvalitativ metod finns diskursanalys, etnografi, fenomenologi, fenomenografi, Grounded Theory, konversationsanalys, hermeneutik, narrativ analys, riktad kvalitativ innehållsanalys, aktionsforskning och tematisk analys (Bryman, 2018). Då intervjuerna kretsade kring temat kommunikation inom ramen för konflikthantering, valdes tematisk analys. Ursprungligen utvecklades tematisk analys av psykologerna Virginia Braun från Nya Zeeland och Victoria Clarke från England (Braun & Clarke, 2006). Tematisk analys ger en grundlig identifikation, analys och beskrivning av kommunikation. Samtidigt belastas inte tematisk analys av en rigid struktur i den teoretiska ramen (Braun & Clarke, 2006), varför insamlat material kunde inhämtas med flexibilitet.

Ett lämpligt sätt att insamla information enligt tematisk analys utgörs av semistrukturerade intervjuer där respondenten ges chansen till fria svar.

6.1.1 Pilotstudie

En pilotstudie är en förberedande småskalig studie vars mål är att undersöka den valda forskningsstrategin. Denna strategi kan vara kvantitativ, kvalitativ eller en kombination av dessa (Denscombe, 2018). Genom att genomföra en pilotstudie identifieras problem och områden som behöver förbättras i forskningen. En pilotstudie säkerställer en bra grund för en framgångsrik undersökning (Denscombe, 2018).

6.1.2 Enkätundersökning

De enkätfrågor som formuleras bör vara lämpliga för ämnet och endast innehålla öppna frågor så att respondenter själva ska kunna uttrycka sig fritt och ge detaljerade svar samtidigt som hänsyn tas för resurser som finns till hands (Bjørndal, 2018). Metoden bör väljas med syfte att passa till respondenter på bästa sätt (Bjørndal, 2018). Det bestämdes att enkäten skulle skickas ut till 35 respondenter via webben för att göra det enklare för dem att

besvara frågor (bilaga 3) och att de skulle ges ett slutdatum. Enligt Bryman (2018) kan enkätteknik vara en fördelaktig metod för att samla in information som är spridd geografiskt. Enkätteknik möjliggör insamling av stora mängder data och hanteras snabbt. Respondenterna informerades om studiens syfte och fick skriva på samtyckesblanketter i enlighet med Vetenskapsrådets (2017) riktlinjer (bilaga 2). Informationen samlades i en kvantitativ enkät med öppna frågor som ansågs vara lämpliga för att besvara forskningsfrågorna.

För att respondenterna skulle känna att deras svar var meningsfulla och därmed öka svarsfrekvensen informerades de om att svaren var anonyma och att undersökningen genomfördes av studenter från Halmstads universitet som en del av ett examensarbete. Ett informationsblad med titeln "Samtyckesblankett" som innehöll information om ämnet "Kommunikationens betydelse i konflikthantering på förskolan" gavs ut till respondenterna. Enkäten begränsades till 12 frågor, då hög kvalitet på svar enligt Bryman (2018) säkerställs och risken för enkättrötthet minskas av begränsning i antal. Ämnet var tydligt och innehöll frågor kring samma fenomen i enlighet med Bjørndal (2018) och Bryman (2018), vilket underlättade för respondenterna att hålla fokus.

6.1.3 Semistrukturerade intervjuer

Flera metoder kan användas för att insamla data under en forskningsstudie. En vanligt förekommande metod som tas upp av Bryman (2018) är intervjuer. Denscombe (2018) ser intervjuer som en effektiv metod att använda när forskaren vill undersöka och förstå fenomen såsom upplevelser, åsikter och uppfattningar av ett visst ämne. Intervjuer kan struktureras på olika sätt. Ett av dessa sätt betecknas av Denscombe (2018) som *semistrukturerade intervjuer* (bilaga 4). En kvalitativ semistrukturerad intervju med en intervjuguide (bilaga 5) valdes för att samla in data för studien. Enligt Patel & Davidson (2011) innebär semistrukturerade intervjuer att informanter och forskare träffas individuellt för att optimal information ska kunna erhållas. En förutbestämd ämnesplan behandlas och besvaras vilket ger struktur och riktning åt intervjun (Denscombe, 2018). Genom att använda öppna frågor uttrycks respondenternas erfarenheter och åsikter fritt, vilket ger en omfattande förståelse för deras perspektiv på konflikthantering i förskolan.

På liknande sätt noterar Trots (2010) att enkla frågor används för att få informationsrika svar från respondenter. Ordningen på frågorna kan dock ändras under intervjuens gång för att anpassas till informanternas svar och behov, vilket ger djupgående och omfattande information. Data som insamlas bearbetas och analyseras för att identifiera samband mellan respondenternas resonemang. Detta ger en djupare förståelse av förskollärares upplevelser och erfarenheter (Trots, 2010). Insamlat material får endast användas i forskningssyfte och får ej missbrukas mot respondenter enligt riktlinjerna från

Vetenskapsrådet från 2011. När undersökningsmetoder hade genomförts, analyserades dem.

6.1.4 Analysmetod

Ett kategoriserande av empiriskt material förutsätts vid kontextuella studier. Förutom att skriva att teman som rör förskollärares metoder, förhållningssätt och utmaningar i konflikthantering identifieras genom kvalitativa metoder, hävdar Braun & Clarke (2006) att ökad förståelse för förskollärares förhållningssätt, kunskaper och erfarenheter i samband med bemötande av barn och hantering av konfliktsituationer erhålls genom användning av tematisk analysmetod. Tematisk analys lämpade sig för studien då en djupare förståelse för respondenternas upplevelser och uppfattningar i ämnet därigenom kunde erhållas. Larssons (2011) arbete bidrar med följande tematisk strategi i fem steg för att söka efter teman i insamlat innehåll. De fem faserna förklaras steg för steg här nedan:

I den första fasen används datorer och ljudinspelning för att transkribera enskilda intervjuer som ett sätt att kvalitetssäkra information. I fas nummer två genomgås allt innehåll noggrant och viktiga begrepp markeras och skrivs ned i en tabell. I den tredje fasen sorteras koder till potentiella teman i vilka alla väsentliga data insamlas. I de sista två faserna analyseras och granskas teman i detalj för att kontrollera att allt hänger samman. Insamlat material tolkas och organiseras för att olika uppfattningar av ett fenomen ska framträda med tydlighet. När ovanstående fem steg har utförts, görs ett urval av representativa och intressanta utdrag i relation till analys, forskningsfrågor samt litteratur med vilka rapporten publiceras (Braun & Clarke, 2006). Beskrivningskategorier uppnås genom att bryta ner helheten och omfördela dess innehåll till nya enheter Johansson (2011) som utgör utfallsrum (Marton & Booth, 2000). Detta förfarande kräver att det empiriska materialet beaktas i sin helhet, varpå varje modul analyseras och jämförelser görs ingående (Marton & Booth, 2000). Alla sammanhörande aspekter struktureras ihop till ett forskningsobjekt i vilket olika uppfattningar om fenomen, den andra ordningens perspektiv, påvisas och jämförs kvalitativt i resultatet av analysen (Marton & Booth, 2000).

För att en analysmetod ska ni kunna ge välgrundade resultat behövs dock rätt urval av deltagare.

6.2 Urval av deltagare

Urvalet bestod av olika pedagogiska Facebookgrupper, varifrån personliga intervjuer gjordes för att samla in data om deras perspektiv och erfarenheter.

Då uppmärksamhet riktades mot förskollärares strategier i studien valdes användning av digitala plattformar för att skicka enkätfrågor till olika pedagogiska grupper. Urvalet av respondenter utgick från ett målinriktat

urval, där bara legitimerade lärare tillfrågades. Bryman (2018) skriver att ett urvals syfte är att hitta en målgrupp med direkt koppling till de forskningsfrågor som har formulerats. Urvalet var strategiskt, då alla lärare valdes noggrant ut för studien. Representanter för kort, medel och lång arbetslivserfarenhet var jämnt fördelade: för att erhålla tillförlitliga resultat, intervjuades i denna studie sex förskollärare som var anställda vid olika förskolor för att på så vis undersöka deras uppfattningar om av kommunikationens betydelse för att hantera konflikter inom förskoleverksamheten. Respondenterna som valdes att delta i studien var innehavare av förskolläraryrket eftersom studien handlar om undervisning: enligt Skollagen (SFS 2010:800) får undervisning endast utföras av legitimerade lärare. Eriksson- Zetterquist (2022) rekommenderar att mellan 6-8 respondenter intervjuas vid en kvalitativ studie för att uppnå tillräcklig tillförlitlighet och validitet i studiens resultat, varför sex respondenter valdes till att delta i studien.

I nedanstående beskrivning presenteras kort de sex förskollärarna som deltog i intervjun:

- Nyexaminerad förskollärare 1 med 1 års erfarenhet
- Nyexaminerad förskollärare 2 med 2 års erfarenhet
- Förskollärare 3 med över 12 års erfarenhet
- Förskollärare 4 med över 17 års erfarenhet
- Förskollärare 5 med över 19 års erfarenhet
- Förskollärare 6 med 17 års erfarenhet

När metodval och urval väl har gjorts, kan det praktiska genomförandet av en studie tillämpas.

6.3 Genomförande

För att uppnå förfining i studien av kvalitetsmässiga skäl, föranleddes enkätundersökningar, semistrukturerade intervjuer och analys, av en pilotstudie.

6.3.1 Genomförande av pilotstudier

Pilotstudier med två olika förskolläraryrket genomfördes på högskolan i Halmstad. Studenterna informerades om sekretessprinciper utifrån Vetenskapsrådet (2017). Frågorna som ställdes och studentresponsen antecknades med papper och penna medan undersökningen pågick för att få grepp om omfattande information (bilaga 1). Pilotstudien gav värdefull inblick i de frågor som ställdes och möjliggjorde förfining och justering av

frågorna för att förbättra deras kvalitet i den faktiska enkätundersökningen. Enligt Bryman (2018) identifieras av pilotstudier störande frågor för respondenter.

Frågor som hade hämmat respondenternas intresse för intervjun togs bort, vilket möjliggjorde genomförandet av enkätundersökningar.

6.3.2 Genomförande av enkätundersökningar

Enkätfrågorna som togs fram efter en pilotstudie skickades ut som enkät till olika pedagogiska Facebook-grupper den 30 mars 2023. Respondenterna fick information om att enkäten skulle vara tillgänglig fram till den 10 april. Enkäten publicerades i tre grupper: "Inspirerande miljöer i förskolan" med 31,3 tusen medlemmar, "Rörelse i Förskola och Förskoleklass" med 28,8 tusen medlemmar, och "Pedagogiska tips och trix för oss som jobbar i förskolan" med 57,5 tusen medlemmar, där pedagogiska tankar delas av förskollärare från hela Sverige. Endast personer som tjänstgjorde som förskollärare fick svara på enkätfrågorna för att få en god grund för studien. Totalt insamlades 23 svar från enkätundersökningar, där förskollärare med blandad erfarenhet besvarade frågorna. Enkäten skapades i Google formulär för att respondenterna med enkelhet skulle få tillgång till enkäterna online. På grund av detta låga deltagande kompletterades enkätundersökningar med semistrukturerade intervjuer.

6.3.3 Genomförande av semistrukturerade intervjuer

Förskolor i olika kommuner kontaktades för att genomföra samtalsintervjuer om konflikthantering. Det förklarades för förskolorna att ett examensarbete skulle skrivas om ämnet och att fokus skulle ligga på kommunikationens betydelse för konflikthantering. Frågan ställdes om några förskollärare var intresserade av att delta i intervjuerna. Trots att flera förskolor kontaktades, valdes endast sex pedagoger från olika förskolor att delta i intervjuerna. Personliga intervjuer online genomfördes med två av pedagogerna. Det informerades att deltagandet var frivilligt och att möjligheten fanns att avbryta sin medverkan när som helst. Det informerades också om hur datainsamlingen skulle komma att genomföras och att det endast skulle användas för forskningssyfte (Vetenskapsrådet, 2017). Medgivandet för intervjun gavs muntligt och det överenskomms att en träff skulle äga rum på deras arbetsplats. Deras tillåtelse erhöles för att genomföra datainsamlingen med hjälp av ljudinspelning. Därmed uppfylldes samtyckeskravet, vilket innebar att respondenterna informerades om sin rätt att bestämma villkoren för sin medverkan, inklusive hur länge den skulle pågå, enligt riktlinjerna från Vetenskapsrådet (2011). Därefter förklarades det vilka åtgärder som skulle vidtas för att hantera ljudinspelningen, vilka personer som skulle ha tillgång till den och hur länge den skulle sparas. Esaiasson et al., (2012) förklarar att antalet genomförda samtalsintervjuer kan avslutas när tillräckligt med data har insamlats för att uppnå teoretisk mättnad. Efter att sex intervjuer hade

genomförts, bedömdes att tillräckliga data hade insamlats och att en bra bild av studieämnet hade erhållits. Efter att alla sex intervjuerna var klara, skrevs allt ner och analyserades för att samla in data.

När alla svar från enkät och intervjuer hade insamlats kunde en analys påbörjas.

6.3.4 Genomförande av analys

Nyckelord från svaren i både intervjuer och enkäter	Tema
Läroplan	bemöta
Behov	strategi
Stötta	strategi
Empati	strategi
kommunikation	strategi
Närhet/närvaro	strategi
förebygga	strategi
Lyhörd	bemöta
uppmuntra	strategi
Stopp	strategi
Hjälp	strategi
Rollspel/ drama	strategi

Kodningen mellan deltagares svar och de två analysmetoderna som användes i arbetet ses i ovanstående tabell. Forskning bör vila på noggrannhet och relevans men även etik.

6.4 Etiska ställningstaganden

I forskningen tas hänsyn till fyra ställningstaganden beskrivna av Vetenskapsrådet, (2017): *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet*, *informationskravet* och *nyttjandekravet*. Respondenter bör tydligt informeras om forskningens syfte, om frivilligt deltagande och att uppgifterna ska användas till forskningsarbetet (Bryman, 2018). Samtyckeskravet säkerställer även att samtycke ges av respondenten att delta i studien (Johansson & Karlsson, 2013). Således kommunicerades studiens syfte, respondenters anonyma identitet och sekretesslagens krav muntligt och skriftligt till respondenterna i studien. Det tydliggjordes att deltagandet var frivilligt och att de kunde avbryta studien när de ville utan anledningsförklaring. Bryman (2018) poängterar att respondenter som deltar i en undersökning ska få

fullständig information om undersökningens syfte och disposition. Vid upprättande av konfidentialitetskravet togs hänsyn till de personuppgifter om respondenterna som hade inhämtats genom intervjuer och enkätundersökningar. Syftet var att säkerställa att dessa uppgifter behandlades med sträng konfidentialitet och förvarades på ett säkert sätt som förhindrade obehörig åtkomst. Genom att använda adekvata åtgärder för att upprätthålla konfidentialitetskravet garanteras att respondenters personuppgifter inte sprids till obehöriga personer eller webbplatser, samt att deras integritet anonymiseras så att hanteringen av forskningsdata säkerställs (Johansson & Karlsson, 2013). I enkätundersökningarna garanterades anonymitet till alla svarande, vilket bidrog till att skydda deras personliga information från obehöriga. Enligt Bryman (2018) garanterar nyttjandekravet att uppgifter om enskilda personer som samlas in för forskning används på ett ansvarsfullt sätt och inte för andra ändamål. Respondenternas integritet anonymiserades för säker hantering av forskningsdata för examensarbetet. Respondenterna informerades tydligt om att ljudinspelningar vid intervjuer och anteckningar skulle raderas direkt efter transkribering respektive när examensarbetet hade godkänts. Vid anteckningar som togs under studien identifierades respondenterna med siffror i stället för namn. Dessa siffror användes i studien för att även där skydda respondenternas identitet. Genom att beakta dessa fyra riktlinjer, strävar etiken inom forskningsarbetet efter att respektera respondenters rättigheter och att bedriva forskning på ett etiskt och ansvarsfullt sätt (Bryman, 2018).

När all data har insamlats och analyserats möjliggörs slutsatser baserade på studiens resultat.

7 Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras en sammanställning av insamlade data med syfte att undersöka förskollärares syn på konflikthantering samt identifiera strategier och verktyg för att främja god kommunikation mellan barn. Genom tematisk analys framkom följande beskrivningskategorier för frågan ”Vilken betydelse har kommunikation för konflikthantering i förskolan?” respektive ”Vilka strategier kan förskollärare använda för att underlätta kommunikation mellan barn?": förebyggande av konflikter, stöttande kommunikation, engagerade och närvarande förskollärare, lyhördhet, empati, upphörande av konflikter samt konflikter som möjlighet till lärande.

De tillfrågade respondenterna framhävde först kommunikationens betydelse för att förebygga konflikter.

7.1 Kommunikationens betydelse för konflikthantering i förskolan

7.1.1 Förebyggande av konflikter

Alla respondenter som intervjuas betonar vikten av att uppmuntra barnen att ta ansvar för både sina egna och andras perspektiv och känslor. Detta förebyggande arbete känner vi igen som konfliktpyramidens högsta nivå enligt Cohen. En sådan förebyggande strategi som alla respondenterna nämner är att fokusera på de sociala aspekterna som betonas i läroplanen för att sedan stödja barngruppen i att utveckla förståelse och respekt för varandra. De tillfrågade förskollärarna uttryckte olika idéer för att förebygga konflikter:

“Vi dramatiserar olika situationer med hjälp av dockor eller gosedjur eller annan vuxen för att förebygga konflikter” anför Förskollärare 3.

”Vi har tillgång till 10 kompisböcker som vi använder i olika situationer när vi har dialog med barnen. Vid allvarliga händelser som bitning eller knuffande, som upprepas”- Förskollärare 1.

Förskollärare 2 uttalar också: ”Det är inte säkert att lämna barn ensamma för att lösa sina problem utan kontroll, eftersom det finns både starka och svaga barn som kan utnyttjas”.

Av Förskollärare 3 förklaras “Vi dramatiserar olika situationer med hjälp av dockor eller gosedjur eller annan vuxen för att förebygga konflikter”: en strategi som förskollärare 3 finner användbar är att titta på dramatiseringar tillsammans som värdegrundsarbete. Detta är en form av stöttning och en medveten resurs som används för att förebygga konflikter.

Förskollärare 1 svarar ”kompisböcker”: för att förebygga konflikter använder respondenterna olika strategier, som att dramatisera situationer, spela rollspel med barnen och använda olika resurser som bilder och TAKK-material. Att dramatisera situationer och använda samtal, blick och tonläge som medierande resurser får oss att relatera till Cohens första nivå i konfliktpyramiden. Detta liknar även på Giraffspråket som betonar förskollärarnas roll som medierande resurser. Förskollärare 1 och 2 spelar också rollspel med barnen för att hjälpa dem att förstå konfliktsituationer och utveckla självreglering och kommunikativa färdigheter, vilket vi märker stödja Rasmusson & Erberths idé att närma sig barns känslor på djupet och berika deras upplevelser genom estetik och berättande.

Både förskollärare 3 och förskollärare 1 påpekar att det kan bli utmanande att ge alla barn uppmärksamhet i stora grupper, och därför föredrar de att arbeta med mindre grupper när de förebygger konflikter mellan barnen. Att arbeta i mindre grupper gör det också lättare för mer tystlåtna barn att uttrycka sig.

Enligt Förskollärare 1, upplever de att många barn i deras avdelning har svårigheter med språket och därför kan det vara utmanande att enbart använda verbala metoder för att lära ut. Därför använder de många bilder och TAKK-material för att underlätta för barnen att lära sig. De försöker också koppla in lärandet i barnens lek, eftersom det är lättare för barnen att lära sig när de har roligt. Förskollärare 1 har även använt "kompisböcker" under flera år. Dessa böcker lär barnen hur de ska vara mot sina kamrater, och hen har märkt en utveckling hos barnen. Med tiden lär de sig att bättre kommunicera med varandra, vilket minskar konflikterna i avdelningen.

Förskollärare 2 betonar vikten av att vara närvarande för att kunna observera och uppfatta vad som har hänt. Å andra sidan fokuserar förskollärare 1 mer på att vara närvarande för att kunna hjälpa barnen att uttrycka sina behov och önskingar verbalt. Det är särskilt viktigt för förskollärare på småbarnsavdelningen att vara närvarande och hjälpa barnen att sätta ord på sina upplevelser om de inte kan göra det själva. Detta kan vi se under Giraffspråkets första nivå i "observera", där konfliktsituationer observeras av förskollärare för att hjälpa barn att verbalt sätta ord på sina önskingar. När konflikter väl uppstår enas förskollärarna om behovet av stöttande kommunikation från deras sida. Härunder ses hur den återspeglas.

7.1.2 En stöttande kommunikation från förskollärare

Kommunikation som har stagnerat bland barn genereras av anpassad stöttande kommunikation från förskollärare för att uppnå fortsatt konflikthantering.

"Om barnen inte kan prata och diskutera tillsammans själva, så kan vi ge tips och gå in och hjälpa till i diskussionen. Det finns flera metoder för att uppmuntra kommunikation hos barn, och det gäller att hitta den metod som passar bäst för varje individ"- Förskollärare 6. "Kommunikation spelar en avgörande roll för att hantera konflikter i förskolan. För att lösa konflikter på ett effektivt sätt måste alla parter ha möjlighet att uttrycka sina åsikter och känslor på ett respektfullt sätt. Det är viktigt att ha en öppen och ärlig dialog där alla känner sig hörda och respekterade" - Enkät svar.

Enligt enkät svaret, bör förskollärare hjälpa barnen att "uttrycka sina åsikter och känslor på ett respektfullt sätt" genom att "ge tips och gå in och hjälpa till i diskussionen" "om barnen inte kan prata och diskutera själva". Förskollärare 6 uttrycker att det gäller att hitta "den metod som passar bäst för varje individ". Detta påminner oss om Giraffspråkets första och andra del där förmågan främjas att ärligt uttrycka egna behov och lyssna på andra genom frågorna: "Vad observerar jag?" och "Vad ser du?" i första steget, samt "Vad känner jag?" och "Vad känner du?" i det andra. Därmed hörs varje barns röst av alla och tillräckligt med tid ges barnen av personalen för att hantera situationen och lösa egna konflikter. Förskollärares inställning till uppbackning utan övertagande tydliggörs av deras stöttande.

De strategier som tillämpas av respondenterna visas i följande avsnitt.

7.2 Förskollärares strategier för att underlätta kommunikation mellan barn

7.2.1 Engagerade och närvarande förskollärare

Med en engagerad närvaro av förskollärare stimuleras gemensamma lösningar genom att trygg miljö skapas.

”Genom att lyssna på barnen och inkludera deras perspektiv, kan man skapa en trygg och respektfull miljö” berättade Förskollärare 3. Av enkätsvaren stod att läsa: “Jag samtalar med barnen kring vad som hänt, hur alla känner och vi hittar en gemensam lösning”.

Att ”inkludera deras perspektiv” innebär närvarande, öppen kommunikation och lyhördhet för barnens känslor och behov. Då ”en trygg och respektfull miljö” skapas, möjliggörs även öppen kommunikation med och bland barn, vilket åstadkoms genom att praktiskt samtala med barn ”kring vad som hänt, hur alla känner”.

Att hantera konflikter genom närvaro på ett positivt sätt och skapa en gemensam förståelse för konflikthantering i förskolan är avgörande för utvecklingen av barns självkänsla och sociala kompetenser, vilket betraktas utifrån andra nivån som beskrivs här ovan i Giraffspråket som en implicit metod att hjälpa barn att sätta ord på sina känslor.

Genom deras närvaro och stöttande i att uttrycka känslor bidrar förskollärare till att lösa konflikter på ett positivt sätt: barn ges stöd och förutsättningar att hantera olika situationer på egen hand samtidigt som förskollärare fungerar som goda förebilder och arbetar tillsammans med barnen för att komma överens om gemensamma regler och förväntningar. Vi påminns om Cohens tredje nivå i konfliktpyramiden “Hjälp”, där elever tillåts få hjälp av lärare när konflikter inte har kunnat lösas på egen hand; dessa kallas för "konflikter som meddelas". Även där tydliggörs kopplingen mellan samarbetsvänlig miljö för barn och gemensamma problemlösningar utan men, genom frivillighet, förslag på lösningar och identifiering av gemensamma intressen. En betydande komponent i förskollärares engagemang utgörs av lyhördhet, varför den också profileras som strategi för att underlätta kommunikation mellan barn.

7.2.2 Lyhördhet

Samtliga respondenter uttryckte nödvändigheten att lyssna på barn för att bemöta dem utifrån deras behov. Lyhördhet blir ett medel att uppfatta barns nivå och välja passande ord och kroppsspråk därefter.

“Alla barn är olika och behöver olika bemötande. Det blir därför viktigt att lyssna på alla barn och att lyssna på varje barn i rätt utsträckning. Annars blir det inte rättvist, vissa barn behöver mer tid att prata eller uttrycka sig än andra” enligt Förskollärare 1. “Ibland hjälper det inte att samtala med barnet när barnet är i affekt. I sådana situationer är det bättre att förflytta oss till en mer avskild plats. Man får avläsa hur man får agera”, konstaterar Förskollärare 5. “Vi brukar samtala med barnen när de är lugna, inte när de är i affekt. Vi upplever att när barnen berättar mer om sin version, lyssnar de på varandras version. Då ställer vi ofta frågor och barnen hör vad kompisarna säger (Förskollärare 4). Detta motsvarar Enkät svar som skriver om ”Lågaffektivt bemötande utifrån barnens egen utvecklingsnivå och behov”.

Enligt Förskollärare 1 bör förskollärare lyssna på varje barn ”i rätt utsträckning”, vilket innebär ett bemötande utifrån varje barns individuella behov och personlighet. Denna tanke känner vi igen i Hakvoort & Fribergs undersökning av olika konfliktstrategier och hur människor agerar i konfliktsituationer med fokus på tillgodoseendet av egna behov i förhållande till andras. Det framhålls att varje barn bör ges uttrycksmöjligheter och att hänsyn tas till barns varierande reaktioner vid konflikter. Detta ser vi sammanfalla med andra delen på Cohens konfliktpyramid, “Hantera”, där vuxna visar ett utvecklat förhållningssätt och förmåga att ta ansvar för barn som är involverade i konflikter då deras behov skiljer sig åt och det krävs tid för att hantera konflikter.

Medvetenhet av Förskollärare 1 och 5 för barns olikhet och behov av bemötande på ett eget sätt resulterar i att de beskriver konfliktsituationer som varierade och hantering av konflikter som beroende av barns förutsättningar. Ibland krävs att barn flyttas till ”en mer avskild plats”, vilket innebär en lugn och trygg plats där utökad tid och trygghet ges att uttrycka sina känslor och upplevelser.

I situationer där barn kan komma till skada måste förskollärare dock ingripa. Förskollärare 5 berättar att ”Man får avläsa hur man får agera”. Lyhördhet gentemot barn och uppmuntrade till att uttrycka synpunkter och känslor möjliggörs av en korrekt avläsning av situationen. Den idén relaterar vi till Giraffspråket, enligt vilket ingripanden bör följa det enskilda barnets behov och den pågående situation som barnen befinner sig i. Genom att “lyssna med girafföron”, uppfattas känslor och behov som ligger bakom ett budskap.

I Giraffspråket praktiseras empati genom att lyssna efter andras observationer, känslor och behov samt vad som behöver uttryckas, vilket stöd

som behövs, oavsett hur det uttrycks. Förskollärare 1 och 5 uttryckte att de som är medvetna att hantera situationen utifrån barnets behov och situation och förstår barnen på ett inkännande sätt ökar sannolikheten för att konflikter hanteras på ett konstruktivt sätt. Förskollärarna 1–5 menar att genom aktivt lyssnande kan de hjälpa barnen att identifiera och utforska känslor för vilka medvetande tidigare saknades och stärka deras medkänsla och inlevelseförmåga genom erfarenheter och konkreta verktyg. När barns version objektivt undersöks ökar deras möjligheter att hantera dem. Samtliga förskollärare har framhävt den gynnsamma effekten av diskussioner med barn över hur konflikter kan lösas med goda handlingar: därvid fokuseras på fel i handlingar i stället för att personer ifrågasätts. Vi påminns om Utas Carlsson & Rosenberg Kimblad som beskriver kommunikationsfärdighet som aktivt lyssnande som bygger på empatiska förhållningssätt, icke-dömande samt accepterande av andras upplevelse av verkligheten. Samtliga förskollärare uttryckte lyssnande och samtal med barn som ett medel att förstå deras upplevelser, sätta sig in i deras situation och förstå deras känslor, behov och önskningar. Här identifierar vi Kimblads konstruktiva lösning av konflikter genom arbete med lyhördhet och bemötande av barn utifrån deras behov samt granskning av företeelser ur olika perspektiv. Lyhördhet förstärks av empati.

7.2.3 Empati

Samtliga förskollärare ansåg sig nyttja empatisk kommunikation, sätta ord på barns känslor och samtala med barn för att framkalla barns egna berättelser om sina upplevelser av en bestämd händelse.

"Först lyssnar jag på de inblandade beträffande det som hänt, sedan speglar jag barnen beträffande vad som hänt och hur de känner. Tillsammans kommer vi fram till lösningar på hur de kan göra på ett annat sätt till nästa gång" - Enkät svar. "Vi frågar om barnet blir ledset och det är exakt det andra barnet känner också" svarar Förskollärare 3. Vidare reflekterar Förskollärare 1: "Det är viktigt att uppmärksamma barn om känslor, att försöka sätta sig in i andras perspektiv, hur de känner, hur de andra upplever situationen, speciellt med barn som är i behov av speciellt stöd och barn som har kommit från lite tuffa förhållanden hemma och barn med andra språk. Vissa barn behöver extra tid än andra att uttrycka sig eller prata".

I ovanstående enkät svar står "Först lyssnar jag" beträffande det som hänt, "sedan speglar jag barnen". "Tillsammans kommer vi fram till lösningar": olika lösningar tillsammans med barn eftersträvas genom att tålmodigt lyssna på barn för att förstå deras känslor och sedan engagera barn till att hitta egna lösningar på konflikter. Speglandet av barns känslor och upplevelser bidrar till att öka deras självmedvetenhet och empati gentemot andra, samtidigt som en trygg och tillitsfull relation mellan förskollärare och barn skapas. Under empatisk kommunikation med barn identifieras barns olika strategier för att hantera konflikter, varvid empatiska förmågor även utvecklas hos barn. Den

empatiska processen kan jämföras med den tredje nivån i Cohens konfliktpyramid, "Hjälpa", och den andra nivån i Giraffspråket, "Känsla", där strategier beskrivs för att hantera konflikter med ord i stället för fysiskt våld eller kränkning för att lösa konflikter och öka empatiska förmågor hos barn. Inblandade i konflikter hjälps av förskollärare att föra dialoger så att en tillfredsställande lösning för alla parter uppnås. Detta innebär att förskollärare agerar som en tredje part och hjälper barn att hitta lösningar på konflikten tillsammans, vilket vi ser reflektera Cohens konfliktpyramidnivå "Hjälpa". Vidare understryks lyhördhet för barns känslor och förmågan att sätta sig in i barns situation för att förstå deras perspektiv i enkätsvaret, vilket återspeglas i Giraffspråkets nivå "Känna". Genom empati hos förskollärare skapas en trygg och respektfull miljö där barn känner sig sedda och hörda. Därmed främjas ett positivt socialt sammanhang där konflikter trappas ner, vilket vi känner igen i Friberg & Hakvoorts idé att barns medkänsla och empatiska förmågor stärks av förskollärares kommunikation med dem.

Av Förskollärare 3 erhålls följande svar: "Vi frågar om barnet blir ledset och det är exakt det andra barnet känner också": En kommunikationsmetod används för att öka barns medvetenhet om egna och varandras känslor och förståelsen för hur dessa påverkas av andras handlingar. Genom att använda ord som beskriver hur barnet känner sig såsom "ledsen", bekräftas barn och förståelsen för deras känslor och att de tas på allvar av förskollärare tydliggörs. Dessutom kan förskollärarens tillvägagångssätt ses som ett sätt att underlätta barns relaterande till varandras känslor, genom att peka på att även det andra barnet känner samma sak. Detta passar ihop med Giraffspråket som är ägnad att hantera växlingen mellan känslor och tankar medan uppmärksamhet riktas mot den andres känslor med empatins hjälp. Förskollärare 3 menar att barn bör uppmärksammas på ett sätt som gör att de ökar sin medvetenhet kring hur andra påverkas av deras handlingar samt att de övar sig i att sätta sig in i andras perspektiv och känslor. Denna tanke innebär att en känsla tas som utgångspunkt för att undersöka människans inre liv med hjälp av empati. Detta får oss att erinra oss om Thornberg som poängterar att barn som visar förståelse för andra har i högre grad stabila relationer och att empati behövs för att förstå hur människor utvecklar sitt beteende. Detta gör att elever med hög grad av empati också oftare hjälper eller försvarar elever som är utsatta för mobbning. Förskollärare 3 poängterar betydelsen av att lära barn att sätta ord på sina känslor samt att utveckla empati och medkänsla, vilket kan tydas som att förskollärarens kommunikationsmetod stärker barns självkänedom och förmåga att hantera konflikter på ett konstruktivt sätt.

Av Förskollärare 1 svaras "Vissa barn behöver extra tid än andra att uttrycka sig eller prata": Varje barn är en unik individ som därför behöver bemötas utifrån sina individuella behov. Kunskap om barn är en viktig del av vår förståelse för barn som gör det möjligt att hitta strategier och möta barnet där de är. Det nämns också att det kan vara utmanande att lösa konflikter, särskilt

med barn som har speciella behov eller kommer från svåra situationer hemma. Som förskollärare får man använda sig av sin förmåga att leva sig in i barnets upplevelse samt att visa respekt för barnets behov att kunna möta barnet och tillförsäkra barnets integritet. Pedagogens ansvar innebär att göra upp utvecklingsplaner för att underlätta möjligheterna för att främja det enskilda barnets utveckling av medkänsla och inlevelse. Förskolläraren delar en personlig erfarenhet beträffande det egna barnet som hade svårt att hitta ord för att uttrycka sig på svenska språket. Förskolläraren betonar att det är viktigt att ta hänsyn till att vissa barn behöver extra tid och stöd för att kunna prata och uttrycka sig. Förskollärarens erfarenhet belyser vikten av att ta hänsyn till varje enskilt barns behov och förmågor när det gäller att uttrycka sig och kommunicera. Detta är en del av att utveckla en djupare förståelse för barnets perspektiv, vilket kan hjälpa till att skapa en miljö där alla barn känner sig respekterade och inkluderade. Förskollärarnas betoning på att vara lyhörda och uppmärksamma på barnens känslor och behov kan hjälpa till att främja en sund konflikthantering och goda möten mellan förskollärare och barn.

När en konflikt hamnar utanför det kontrollerbara används särskilda åtgärder.

7.2.4 Upphörande av konflikter

I konflikthantering kan det uppstå situationer där verbalt uttryck inte är effektivt, vilket kräver att förskollärare hjälper barn att använda sig av icke-verbala kommunikationsmetoder. I följande utdrag beskrivs dessa metoder ur förskollärare 5:s perspektiv: ”Vi visar handflatan när det behövs agera och för att visa barnen att vissa beteenden inte är acceptabla”.

Enligt förskollärare 5 används kroppsspråk av personalen för att visa det tillåtna respektive det otillåtna för barn som inte har utvecklat ett verbalt språk: för att avbryta konflikter och att förhindra otillåtet beteende visas barnen handflatan i kombination med ordet ”stopp”. Detta förfarande påminner oss om den sista nivån i Cohens konfliktpyramid där det fokuseras på att återgå till de regler som pedagoger och barn tidigare har kommit överens om och att ingripa när det uppstår olämpligt eller oacceptabelt beteende. Målet är inte att stoppa konflikten helt, eftersom konflikter inte är förbjudna, utan i stället att identifiera rätt och fel beteende.

Förskollärares delaktighet i konflikter understryks av förskollärare 5 när barn har kommunikationssvårigheter och inte kan lösa konflikten själva. Om allvariga situationer uppstår, där oacceptabla handlingar eller våld förekommer, är det förskollärarens ansvar att snabbt agera och stoppa handlingarna för att främja en trygg och säker lärandemiljö. På så sätt lär sig barn att respektera regler och varandra, samtidigt som de fortsätter att utveckla sina sociala och emotionella färdigheter.

”Finns det risk för att det kan uppstå fysiskt våld mellan barnen går jag emellan och separerar barnen”- Enkät svar.

När risk för fysiskt våld mellan barn förekommer kan ett snabbt ingripande vara nödvändigt i vilket fall i enlighet med "enkätsvar 1" de lyfts bort från konfliktsituationer för att undvika skador. En förskollärare bör ha förmågan till god överblick över det som händer på en förskola och snabba reflexer för att ingripa vid behov. Att skilja barn åt för att hjälpa dem att lugna ner sig är ett exempel på en upphörande strategi, som används av förskollärare för att separera barn genom att påminna om regler och begränsningar. Avslutningsvis studeras förskollärares positiva syn på konflikter som möjlighet till lärande.

7.2.5 Konflikter som möjlighet till lärande

Konflikthantering ses av förskollärare i studien som en del av barns utveckling och lärande eftersom konflikter hjälper barn att lära sig att tolka och medla varandras känslor.

"Även i konfliktsituationer lär barn känna varandra. En konflikt visar hur man är mot andra människor, med andra ord lär man sig att samspela med andra: exempelvis kan man säga att barn lär sig om turtagning, samförstånd i allt som barnen lär sig. Barn lär sig också var gränserna går. Genom att gå igenom olika känslor och erfarenheter i konfliktsituationer får barn möjlighet att tänka på de saker och ting som leder till deras utveckling och lärande". Förskollärare 4, "Vi ser konfliktsituationer som samspel mellan barn. Vanligtvis inträffar konflikter oftare mellan barn som leker tillsammans än mellan de som inte leker tillsammans. Vi försöker att observera konfliktsituationen först och vi låter barnen hantera sina konflikter själva, vi observerar hur barnen kommunicerar med varandra och hur de utvecklas i konflikter. Vi föredrar att gå in i en konfliktsituation när det behövs". Förskollärare 6 och "Ser till att höra efter vad som har hänt. Låter alla barn komma till tals. Försöker komma med förslag på lösningar eller låta barnen själva hitta en lösning"- Enkätsvar.

"En konflikt visar hur man är mot andra människor, med andra ord lär man sig att samspela med andra": genom detta utlåtande förstås det att konflikter ses av förskollärare 4 som en möjlighet för barn att lära sig om sociala regler. Vid konfliktsituationer med andra barn, får barnen möjlighet att utveckla sin sociala kompetens och blir bättre på att interagera med andra. Enligt denna tolkning lägger förskollärare fokus på att främja barns sociala och känslomässiga kompetenser genom medkänsla och inlevelse, vilket leder till utveckling av sociala och kognitiva kompetenser samt underlättar social problemlösning.

"Genom att gå igenom olika känslor och erfarenheter i konfliktsituationer får barn möjlighet att tänka på de saker och ting som leder till deras utveckling och lärande": det visar att förskollärare 4 arbetar med att skapa en miljö där barn kan lära sig hantera konflikter på ett konstruktivt sätt och utveckla sin empatiska förmåga. Det betonas att konflikter mellan barn fungerar som en

plattform för att lära sig socialt samspel. Konfliktsituationer leder till att barn lär sig att interagera med varandra, ta turtagning och förstå varandras gränser. Genom att hantera känslor och erfarenheter i konfliktsituationer får barn möjlighet att reflektera, vilket främjar deras utveckling och lärande. Därmed bör inte konflikter undvikas, utan ses som en möjlighet att hjälpa barn att utveckla sina sociala färdigheter.

I utlåtande från förskollärare 6 ses konfliktsituationer som ”samspel mellan barn”. Det poängteras att konflikter oftare uppstår mellan barn som leker tillsammans än mellan de som inte gör det. En praktisk inställning uttrycks till konflikthantering i förskolemiljö: barn tillåts hantera sina konflikter själva samtidigt som deras interaktion observeras av förskollärare.

Vi noterar att detta förfarande står i linje med social-kognitiv teori, som betonar betydelsen av social interaktion och hur det påverkar individens kognition och agerande. Genom att låta barn hantera konflikter själva och observera dem under processen, ges barn möjlighet att utveckla sina sociala färdigheter och kognitiva förmågor såsom empati, självreglering och problemlösning. Dessa färdigheter och förmågor bidrar till att skapa stabila relationer mellan barn och främja deras förmåga att förstå varandras perspektiv och känslor.

Förskollärare 6 understryker dock ”Vi föredrar att gå in i en konfliktsituation när det behövs”, vilket tyder på medvetenheten om sin roll som stödjande för barn när dessa är oförmögna att hantera konflikter på egen hand. Strategin innebär att lyssna på varje barn som tillåts uttrycka sin version av det inträffade. Enligt förskollärare 6 ”vi observerar hur barnen kommunicerar med varandra och hur de utvecklas i konflikter” beskrivs förskollärare som observatörer till konflikter som barn tillåts själva hantera samtidigt som hänsyn tas till barns kommunikation och utveckling under konflikten. Detta förfarande ses som centralt för att förstå konfliktens kärna och hitta en fungerande lösning för alla inblandade. Därefter framförs förslag på lösningar eller uppmaningar till barn att hitta en gemensam lösning.

Förskollärares målmedvetenhet i skapandet av en lärandemiljö där barn lär sig att samarbeta och utveckla strategier för att lösa problem tillsammans framhävs som grundläggande förutsättning för öppen och respektfull kommunikation mellan barn. Genom att främja kommunikationsförmågan hos barn bidrar förskollärare till en trygg och harmonisk miljö där konflikter kan lösas på ett konstruktivt sätt.

Fokus på aktiv kommunikation med barn om förefallande konflikt, gemensamma diskussioner av olika lösningar, utveckling av empati och förmåga att lösa problem på egen hand hos barn, uppmuntran till kommunikation och samarbete hålls av samtliga förskollärare i studien. De enas i att följderna av denna strategi leder till förbättrad utveckling, ökad

inlärning samt främjande av engagemang och lärdomar i konstruktiv konflikthantering.

8 Diskussion

Syftet med denna studie är att undersöka vilken betydelse som kommunikationen har vid konflikthantering och vilka strategier som används av förskollärare för att underlätta kommunikation vid konflikter som uppstår på förskolan. I avsnittet nedan kommer forskningsetiska principer såsom studiens giltighet, trovärdighet och allmängiltighet att avhandlas. Därefter diskuteras resultaten från olika delstudier och kopplas med tidigare forskning och teoretiska perspektiv. Först görs dock en diskussion om metoden som användes vid studiens genomförande.

8.1 Metoddiskussion

För att säkerställa så hög kvalitet som möjligt på datainsamlingen genomfördes pilotintervjuer som förundersökningsmetod innan enkätundersökning och semistrukturerade intervjuer utfördes. Detta gjordes för att undvika problematiska situationer och säkerställa noggrann planering och ordentlig förberedelse av de skriftliga respektive muntliga frågor som sedan ställdes respondenterna. Kvalitativa semistrukturerade intervjuer visades vara ett bra val eftersom förskollärarnas perspektiv vid konflikthantering kunde fås fram. Bjørndal (2018) betonar att intervju är det bästa sättet att ta del av den andres perspektiv. Vid de semistrukturerade intervjuerna användes ljudinspelningar för att säkerställa hög reliabilitet i forskningsarbetet. En annan anledning till att använda ljudinspelningar var att kunna transkribera ordagrant, vilket minskade risken för missförstånd och gjorde ljudinspelningarna läsliga. Enligt Ahrne och Svensson (2022) bör ljudinspelningar transkriberas för att kunna analysera materialet. Ljudinspelningar gjorde det möjligt att frysa, pausa och spela upp materialet vid behov, vilket underlättade tematisk analys av empirin. Bryman (2018) beskriver tematisk analys av kvalitativa data som en metod att strukturera och sammanställa den tematiska analysen. Vid genomförandet av intervjuerna var både respondenter och forskningsgruppen närvarande, vilket möjliggjorde för fler frågor att ställas och erhålla fördjupade svar. För att erhålla svar baserade på deltagarnas kunskaper och erfarenheter valdes att inte skicka frågorna till respondenterna, utan i stället genomföra en enkät med direkt närvaro. Under intervjuerna ställdes fler frågor som var specifika för forskningsstudien, exempelvis kring respondenternas användning av konflikthanteringsmodeller eller strategier, om deras kunskap om Cohens konfliktpyramid och om "Nonviolent Communication" (NVC), känt under namnet "Giraffspråket" i Sverige. Utöver ovan nämnda teman, ställdes frågor ägnade att undersöka om förskolorna använde någon gemensam strategi för konflikthantering. Det kan noteras att samtliga sex respondenter bidrog med ärliga och tillförlitliga svar. Detta kan ses dels genom att respondenterna hade samma yrkeserfarenhet dels

genom avsaknaden av tillgång till intervjuguiden i förväg. Detta hindrade dem från att förbereda genomtänkta svar inför intervjuerna. Respondenterna hade endast känt till vad ämnet skulle handla om. Genom användning av enkätundersökningar insamlades svar från ett brett spektrum från hela Sverige för att erhålla högkvalitativa data för analysen om förskollärares tillvägagångssätt vid konflikthantering. Genom att kombinera enkätundersökning med intervjuer stärktes validiteten av forskningsarbetet och ett omfattande resultat möjliggjordes.

Nackdelen med de utvalda metoderna var att endast intervjuer genomfördes i närområde alternativt personliga intervjuer online, utan åskådningsmöjligheter. Samtycke från barnens vårdnadshavare till observation hade varit svårt att erhålla för vår okända arbetsgrupp. Intervjuer och enkätsvar bidrog dock till att bekräfta resultatet av arbetsgruppens förståelse för hur konflikter hanteras av förskollärare.

Genom intervjuernas genomförande stärktes arbetsgruppens trygghet. Det medföljde dock en risk för att respondenterna skulle uppleva en obalans i maktförhållandet på grund av arbetsgruppens numerära överlägsenhet. Trost (2010) påpekar att obalans i maktförhållande vid intervjuer bör undvikas, vilket innebär att intervjuerna hade kunnat gynnas av en annan metod, där endast en intervjuare ansvarade för varje intervjutillfälle. Dessutom hade en mer fullständig förståelse för förskollärares agerande kunnat ha erhållits genom kombinationen av intervjuer med observationer. Observationer skulle ha tillåtit insyn av förskollärares spontana handlingar vid konflikthantering, medan intervjuer möjliggjorde en reflekterande redogörelse om de utfrågade förskollärares handlingar.

Till slut har boken "Konflikthantering i professionellt lärarskap", skriven av forskaren Hakvoort & Friberg (2015), bidragit med utförlig information. Anledningen till val av bok var dess lätläslighet och tydlighet. Författarna inspireras av olika modeller, med betoning på Cohens konfliktpyramid, och strategier för att hantera konflikter mellan barn, samt att betydelsen av kommunikation och samarbete mellan lärare och barn framhävs för konstruktiva förebyggande och hantering av konflikter. Boken rekommenderas studenter och verksamma förskollärare som ett medel till reflektion och ställningstagande om barns sociala samspel, kommunikation och relationer.

När metoderna har fastställts, bör studiens reliabilitet och validitet undersökas.

8.1.1 Reliabilitet och validitet

Inom forskningsmetoder är validitet och reliabilitet två relevanta begrepp som används för att bedöma kvaliteten på genomförda undersökningar (Kvale, 2009). Enligt Kvale (2009) är trovärdighet, även kallad reliabilitet, en

avgörande faktor för att säkerställa att forskningen är relevant. Reliabilitet handlar om att garantera att datainsamlingen är pålitlig och att resultaten är trovärdiga, giltiga och rimliga. För att visa trovärdigheten i studien presenterades empiriskt material och föregående relevant forskning öppet. Forskarnas tolkningar redovisades tydligt. Enligt Eriksson- Zetterquist (2022) innebär transparens inom forskningen att läsaren kan bedöma forskningsprocessen och kvaliteten, vilket i sin tur bidrar till att bekräfta studiens trovärdighet.

Enligt Kvale (2009) är validitet den faktor som används för att kontrollera om det faktiska mätobjektet har blivit korrekt mätt. Till exempel betonas vikten av att intervjufrågorna är relevanta, inte kan missuppfattas och ger önskvärda svar. Som en åtgärd för att undvika att begränsa respondenternas kunskap till enbart de ställda frågorna, avstods från att skicka ut intervjufrågorna i förväg. Vid bearbetning av det empiriska materialet användes tolkning. Inom tolkning är det av betydelse att forskarens egna erfarenheter relateras till och att intervjuer administreras på samma sätt vid varje tillfälle för att undvika felaktigheter och avvikelser i resultatet (Kvale, 2009). Därmed genomgick materialet flera läsningar för att säkerställa en relevant tolkning.

En kvalitativ enkät är en metod som används för att samla in information och åsikter från respondenter genom att ställa öppna frågor som fokuserar på känslor och upplevelser. Genom att använda öppna frågor gavs respondenterna friheten att svara fritt och uttrycka sina egna tankar, vilket möjliggjorde en kvalitativ analys av data. Genom att undvika ledande frågor, som enligt Eriksson- Zetterquist (2022) kan påverka respondenternas svar, minskade metoden forskarens påverkan på studien. Enkätfrågor bör vara relevanta och tydliga för att undvika missuppfattningar och för att få de svar som efterfrågas (Eriksson- Zetterquist, 2022). För att säkerställa resultatvaliditeten vid användning av intervjuer och enkäter bör både begreppsvaliditeten och reliabiliteten vara höga (Kvale, 2009). Detta uppnåddes genom att genomföra en pilotstudie för att testa frågorna innan intervjuerna och enkäterna genomfördes.

Tillsammans med validitet och reliabilitet, växer kapaciteten till generalitet.

8.1.2 Allmängiltighet

I kvalitativa studier saknas den allmängiltighet som eftersträvas av kvantitativa studier (Eriksson- Zetterquist, 2022). Det bör påpekas att allmängiltigheten i en studie stärks av ett stort deltagande (Alvehus, 2019). I studien försvagas denna allmängiltighet i förhållande till en kvantitativ studie av ett ringa deltagande på sex respondenter. Dock kan konstateras att med en välplanerad fördelning i urvalet av antal deltagare i de semi-konstruerade intervjuerna med avseende på deras professionella erfarenhet samt att deltagare från olika förskolor anlätades, uppnåddes en medelhög allmängiltighet. Samtidigt präglades enkätstudierna av ett kvantitativt

förfarande, vilket i sin tur säkrade en hög allmängiltighet. Slutsatsen att en hög allmängiltighet hölls kan därför dras för studien som helhet.

Forskningsars höga kvalitet uppnås genom justeringar följande en metoddiskussion medan deras viktigaste resultat ges perspektiv i en resultatdiskussion.

8.2 Resultatdiskussion

Resultatdiskussionen är uppdelad efter studiens övergripande forskningsfrågor. Avsnittet fortsätter med en sammanfattning av slutsatserna. Slutligen betraktas samstämmigheten mellan respondenternas åsikter och den valda litteraturen. Först studeras dock kommunikationens betydelse för konflikthantering.

8.2.1 Vilken betydelse har kommunikation för konflikthantering?

Enligt respondenterna har kommunikation en central betydelse för konflikthantering i förskolan. En stöttande kommunikation med aktivt lyssnande främjar barns perspektiv, känslouttryck och gemensamma lösningar. En plattform för barn att uttrycka sig och lyssna på varandra skapas av kommunikation; därmed inkluderas barns perspektiv vilket medför att de känner sig sedda och hörda (Weirsøe, 2004; Rosenberg, 2003; Smith, 2001). Denna uppfattning framkommer tydligt i intervjuer och i enkätsvar med deltagande respondenter i arbetslagets studie.

I studiens resultat tydliggörs respondenternas medvetenhet om förhållningssättets betydelse vid kommunikation. Konflikter som uppstår på grund av missförstånd, divergerande synpunkter eller känslomässiga reaktioner löses enligt studien i stor utsträckning av gedigen kommunikation. Arcaro et al., (2006) skriver att närvarande och goda förebilder skapar en öppen och ärlig dialog där alla kan uttrycka sig respektfullt. Det framkommer tydligt i analysen att respondenterna ser kommunikation som en grundläggande del av deras arbete. Aktiv kommunikation används av respondenter som ett verktyg för att interagera med barn och hjälpa dem att uttrycka sina känslor vid konflikthantering. Mediering, kommunikation som hjälpmedel, väljs då av samtliga tillfrågade. Mediering kopplas här till Giraffspråket som enligt Smith (2001) fokuserar på att uttrycka sig tydligt och ärligt med lyhördhet och respekt.

Resultaten visar också respondenternas medvetenhet om lyhördhet som väsentlig aspekt av kommunikationen vid konflikthantering. Nödvändigheten av att lyssna på varje barn individuellt och anpassa ens bemötande efter enskilda barns behov och personlighet framförs i studien. Hänsyn tas till barns divergerande reaktioner på konflikter, varför barnen ges anpassad tid och stöd att hantera situationen. Denna inställning sammanfaller med Doppler-

Bourassa et al., (2008) enligt vilka medvetenhet om konfliktladdade situationer möjliggör en anpassad kommunikation.

Resultaten från studien påvisar en tydlig koppling med social-kognitiv teori då respondenternas arbete genomsyras av strävan efter utveckling av empati hos barn för att uppnå konflikthantering. Genom att känslor uppmärksammas i konfliktuella situationer tillåts barnen bearbeta sina egna känslor, vilket förstärker utveckling av "Theory of mind" (ToM), en mentaliseringsprocess där förståelse för andra människors tro, avsikter och behov utvecklas (Porat, 2011; Singer et al., 2011; Pieng & Okamoto, 2020). Enligt respondenterna i studien lär sig barnen turtagning, samförstånd, förståelse för "mitt" och "ditt" samt interaktion i sociala sammanhang vid konflikter. Den social-kognitiva teorin hävdar att konflikter är en naturlig del av social interaktion, där starka känslor sprids mellan flera inblandade. Under processens gång tolkas, tänks och fattas beslut medan idéer utbyts bland inblandade avseende sig själva och deras omvärld (Thornberg, 2020).

Enligt respondenterna i studien ges barnen möjlighet att uttrycka sig och lyssna på varandra med hjälp av förskollärares närvaro och uppmuntran till kommunikation och samarbete. Kognitiv utveckling sker genom mentala processer där information bearbetas och kunskap utvecklas i interaktion med andra (Thornberg, 2020). Social-kognitiv teori fokuserar på hur individens kognition påverkas av sociala situationer och sammanhang, och hur individens agerande påverkas av kognition (Thornberg, 2020). I forskningsresultaten framträder en positiv syn på barnens förmåga att uttrycka sig och lyssna på varandra i konfliktsituationer. Resultaten stöder tidigare forskning som pekar på konfliktens betydelse för utvecklingen av både sociala och kognitiva förmågor hos barn (Arsenio & Cooperman, 1996): konflikter leder till ökad förståelse för andras perspektiv och skapar en känsla av ömsesidighet och rättvisa. Kognitiv omstrukturering orsakas av socio-kognitiva aspekter av konflikter vilka underlättar social problemlösning (Majorana et al., 2015). Med social kompetens tillåts enligt arbetslaget en öppenhet att se sig själv och andra som inneboende i en större gemensam enhet. Vilja till fred skapas av enhetskänslan: stärkt empati ökas av medvetenhet, men fredlighet garanteras inte av endast förståelse för andras känslor. Ur föreningen av empati med samhörighet föds välvilja till fred. Genom att ta hänsyn till dessa faktorer kan förskollärare och andra som arbetar med barn underlätta barns utveckling av sociala och kognitiva förmågor, samtidigt som konstruktiv konflikthantering gynnas.

Sålunda betonas vikten av en tydlig och konstruktiv kommunikation i förskolan av samtliga respondenter, särskilt vid hantering av konflikter. Genom att ge barn möjlighet att uttrycka sina känslor och perspektiv och lyssna på varandra spelar förskollärare en central roll att stimulera utvecklandet av barns sociala kompetenser och stötta dem till konstruktiva konfliktlösningar. Därefter undersöks nästa forskningsfråga.

8.2.2 Vilka strategier kan förskollärare använda för att underlätta kommunikation mellan barn?

I forskningsresultatet framkommer att arbetet med socialt ansvarstagande, normer och värden i förskolans verksamhet ses av deltagande förskollärare som en betydelsefull strategi i förebyggandet av konflikter. Uppmuntrande av barnen till att ta ansvar för egna perspektiv och känslor samt att respektera andras, prisas av respondenter i både intervjuer och enkäten i studien. Detta förebyggande arbete utgör den högsta nivån i konflikthanteringspyramiden (Friberg & Hakvoort, 2015). Enligt arbetslaget gynnas barnens positiva utveckling av de ramar som regler ger, då deras trygghetskänsla skapas genom tydlighet. Enligt resultaten ger förskollärare grundläggande verktyg för konflikthantering genom att vara närvarande för att hantera och stötta, samt stoppa konflikter som behöver stoppas omedelbart. Dessa förebyggande åtgärder i förskolan kan kopplas till Cohens konfliktpyramid (Friberg & Hakvoort, 2015). I resultatet framträder även att respondenter implementerar förebyggande strategier från Skolverket (2018): att fokusera på sociala aspekter i läroplanen och stödja barngrupper att utveckla förståelse och respekt för varandra.

En specifik strategi som nämns i studien är dramatisering av olika situationer med hjälp av dockor eller gosedjur för att förebygga konflikter. Estetiken har i sin natur en konfliktförebyggande effekt genom närvarande i stunden. Stimulering till att leva i nuet genom kreativa eller konstnärliga aktiviteter kan således åstadkomma lugn och harmoni hos barn. Under en dramatisering lockas dock starka känslor fram. Lösningar och ömsesidig förståelse skapas emellertid genom att skådespelet kommunicerar alla parter perspektiv i samspel med varandra. Enligt svaren förstärks det lugn som medföljer förståelse i samspelets överblick, vilket i sin tur medför barnens vilja till försoning. Detta resonemang stödjer Rasmusson & Erberths (2016) åsikt att närma sig barns känslor på djupet och berika deras upplevelser i konfliktsituationer genom estetik och berättande. Dramatisering, bildstöd och TAKK används även vid svårigheter med det verbala språket (Rasmusson & Erberth, 2016). Enligt resultaten i studien innebär dessa medel ett sätt att vara närvarande och stödja barn för att ge dem rättvist bemötande baserat på deras individuella behov.

Ett annat sätt som enligt resultatet i undersökningen nyttjas av förskollärare är medling. Vid medling fungerar förskollärare som vägledare (Wright, 2018). De inblandade parterna ges möjlighet att uttrycka sina perspektiv och synpunkter på konflikten. Undersökningens resultat visar att ömsesidigt lyssnande och samarbete då eftersträvas av alla inblandade för att hitta en godtagbar lösning på situationen för alla parter, vilket beskrivs i Cohens Konfliktpyramids tredje nivå av Friberg & Hakvoort (2015) som "Hjälp", den hjälp som tillförs av förskollärare när barn är oförmögna att lösa konflikter på egen hand. I denna typ av konflikter som kallas för "konflikter som

meddelas", underlättar förskollärarna kommunikationen och skapar en atmosfär av öppenhet och förståelse som främjar en lösning på konflikten. Stöttning hjälper barn att bemästra färdigheter på egen hand i framtiden (Friberg & Hakvoort, 2015). Vid underlättad kommunikation, utvidgas individens insikter av förståelsen för varandras perspektiv, vilket leder till nya färdigheter och ånyo ökad förståelse för varandras perspektiv. Enligt arbetslagets reflektion skapas en expanderande utvecklingsvirvel utav konstruktiv konflikthantering där positiva relationer och samarbeten mellan barn främjas.

Denna expanderande utvecklingsvirvel som svar på konstruktiv konflikthantering kan även ges barn som inte har utvecklat verbalt språk: resultaten visar att konflikter avbryts vid användning av icke-verbala kommunikationsmetoder såsom uppvisande av handflatan och "stopp"-tecknet framför barn utan utvecklad verbal uttrycksförmåga. Utvecklingen av barnens självreglering och kommunikativa färdigheter stimuleras samtidigt som icke-verbala kommunikation används som positivt stöd. Respondenterna påpekar behovet av att förskollärare visar barn hur handen hålls upp som ett tecken för stopp och att barnen uppmanas att krama varandra i stället för att putta varandra och slåss.

I resultatet framkommer respondenternas iakttagelse att barnen med utvecklad empatisk förmåga lyssnar på och tar hänsyn till varandras känslor och behov. Enligt Hakvoort (2010) inkluderas empati och social kompetens i den första nivån av Richard Cohens konfliktpyramid. Kommunikation ses av arbetslaget som en förutsättning för empatiskt samarbete, varigenom självförtroende uppnås. Självförtroende tyds i sin tur som rogivande då intern frid alstras. Kommunikation tolkas därför av laget som grund till fred.

Följaktligen behöver människor lära sig att hantera konflikter för att fungera i sociala sammanhang. Enligt respondenterna tar barn efter en förskollärares lugn och tydliga kommunikation i samverkan med kamrater i konfliktsituationer vilket bidrar till lyhördhet och turtagning. Enligt Gloeckler och Cassell (2012) kan förskollärare genom att ge emotionellt stöd, hjälpa barn att utveckla empatiska förmågor, vilka blir synliga när förskollärare stöttar barn vid konflikthantering och ger dem möjlighet till aktivt deltagande. Med empati och förmåga att förstå och godta varandras perspektiv löses konflikter tillsammans med pedagogen.

Att konflikter löses med empati ökar i betydelse när nära relationer involveras. I respondenternas svar framkommer att konflikter i högre grad sker mellan barn som har etablerat en relation till varandra, vilket ger möjligheten för dem att förstå varandras känslor. Dessa resultat överensstämmer med Thornberg (2020) som betonar vikten av empati för att skapa stabila relationer. En hög grad av empati bidrar till att barn hjälper eller försvarar utsatta barn mot mobbning (Thornberg, 2020). Resultaten indikerar

att rätt hanterade konflikter har positiva effekter på barns sociala utveckling, långsiktiga välbefinnande och hälsa.

I båda studierna framhävs respondenternas lyhördhet för varje barn, dess individuella behov och förutsättningar. Weirsøe (2004) skriver: "För att kunna möta barn på bästa sätt utifrån deras behov är det avgörande att aktivt lyssna på dem och lära sig av dem". Ett annat område som framförs är engagemang och närvaro av förskollärare som visas genom att uppvisa öppen kommunikation gentemot barnen. Weirsøe (2004) skriver vidare: "Genom att vara lyhörd för deras känslor och behov och hantera konflikter på ett positivt sätt, kan förskolläraren skapa en gemensam förståelse för konflikthantering i förskolan". En trygg och respektfull miljö där alla känner sig sedda och hörda skapas av inkluderandet av barns perspektiv och lyssnandet av deras synpunkter. Enligt respondenterna finns det en nödvändighet att enskilt avläsa varje situation. Därigenom skapas förståelse för det stöd ett barn behöver i en specifik situation.

Ett sätt att avläsa en situation är att "lyssna med girafföron", vilket enligt Weirsøe (2004), innebär att aktivt lyssna på bakomliggande känslor och behov i ett budskap. Som en konsekvens uppmärksammas andras observationer, den egna uttrycksformen anpassas och rätt stöd ges den andra parten oavsett hur behov uttrycks (Weirsøe, 2004). Samtidigt framstår Giraffspråket som en begränsning om endast kommunikationens yttre form regleras. Verklig kommunikation har sitt säte i autenticitet. När denna beaktas i första hand, förbättras lyhördhet och respektfullt tilltal automatiskt. Dock kan Giraffspråkets fokus på observation, känslor, behov och önskan, vara behjälpliga när barn redan har gjorts förtrogna med äkthet och ovillkorlig kärlek.

Flera respondenter anser att kommunikation är en färdighet som behövs för att hantera konflikter på ett sätt som leder till empati och respekt för varandras känslor. Arcaro, et al., (2006) skriver att barn erhåller en förståelse för varandras olikheter och alla människors lika värde genom ömsesidig kommunikation som skapar öppen kommunikation bland barnen. På liknande sätt tar Smith (2001) upp strategin att uppmuntra dialoger mellan barn för att underlätta kommunikationen mellan dem: att ge tips och stödja barn i diskussioner ses av Smith (2001) som särskilt angeläget när det uppstår konflikter som barn inte kan lösa på egen hand. Att låta barn få sin röst hörd under lösningen av sina konflikter tas upp av Friberg & Hakvoort (2015) och står i enighet med respondenterna i studien som enas om att konflikter hos barnen främst uppstår på grund av missförstånd beroende på bristande verbal eller icke-verbal kommunikation.

I genomgången av resultaten tydliggörs de utfrågades uppfattning om förskollärarens roll i främjandet av barns konflikthantering: för att effektivt stödja barnen uttrycker samtliga respondenter behovet att inta barnens

perspektiv och förstå barnens behov och erfarenheter; enligt respondenterna är förskollärarens uppgift att närvara utan att ta över för att tillåta kommunikation mellan barn som ett första redskap. Balans mellan direkt och indirekt ledarskap hittas genom ett aktivt deltagande, främjandet av barns eget ansvarstagande och ett demokratiskt samarbete där barns röster hörs och deras åsikter tas i beaktning (Hakvoort, 2010; Gloeckler et al., 2014; Kvist, 2020; Doppler-Bourassa et al., 2008; Arcaro et al., 2006; Wright, 2018).

8.2.3 Resultatdiskussionens slutsats

Sammanfattningsvis upptäckts vid granskning av samtliga respondenters svar, en likvärdig bild gällande kommunikationens betydelse vid konflikthantering och hur konflikter bör hanteras. Flera underlättande kommunikationsstrategier presenteras i studien. En central strategi bland tillfrågade är att arbeta med socialt ansvarstagande, normer och värden i förskolans verksamhet för att förebygga konflikter. Uppmuntran betonas som medel till utveckling av barns förmåga att ta ansvar för sina egna perspektiv och känslor samt att respektera andras. Användning av dockor eller gosedjur för att dramatisera situationer ses av respondenterna som ett medel till att förebygga konflikter och närma sig barnens känslor på djupet. Förskollärare ses som medlare som främjar barns strävan att hitta godtagbara lösningar för alla inblandade. Icke-verbal kommunikation, såsom handtecken och ord som "stopp", används för att hjälpa barn att utveckla självreglerande och kommunikativa färdigheter. Barns lyssnande på varandra samt hänsynstagande till varandras känslor, behov och förutsättningar anses bidra till utvecklandet av empati. En trygg och respektfull miljö bedöms av de tillfrågade vara gynnad av denna empati hos barn i kombination med förskollärares öppna kommunikation, engagemang och närvaro. Denna dialogfrämjande öppenhet hos förskollärare uppmuntras av respondenterna samtidigt som de menar att barn ges möjlighet att lösa sina egna konflikter. Missförstånd betonas som en vanlig orsak till barns konflikter, vilket understryker behovet av tydlig och effektiv kommunikation. Förskollärare anses av respondenterna spela en betydande roll i att främja barns konflikthantering genom att vara närvarande, inta barnets perspektiv och främja dess deltagande och eget ansvarstagande. Slutligen betonas demokratiskt samarbete mellan förskollärare och barn, där barns röster hörs och deras åsikter tas i beaktning.

Avslutningsvis bör det noteras att samtliga respondenter ger tydliga och kompetenta svar inom ramen för de frågor som ställs dem: teorin nämns endast av ett fåtal tillfrågade, men deras personliga erfarenheter går i samma riktning som Cohens Konfliktpyramid, Giraffspråket och den socio-kognitiva teorin. Resultaten på studien och dess analys leder till möjligheten att bilda sig en uppfattning om dess didaktiska implikationer.

9 Didaktiska implikationer

Denna studie med dess resultat bidrar förhoppningsvis till att kommunikation används som ett verktyg för att hjälpa barn hantera sina konflikter med andra barn genom en förnyad syn på konflikter. En möjlig konsekvens kan vara förskollärares medvetandegörande av olika konfliktsituationer för barn och vägledning till att reflektera och uttrycka sig i dessa situationer, vilket främjar barns ömsesidiga kommunikation och förmåga att själva hantera framtida konflikter. Pieng och Okamoto (2020) visar i sin studie att det sker konflikter varje 10:e minut på förskolor. Därför förefaller förskollärares bemötande av barn vara en väsentlig insats till aktivt lyssnade, bekräftande av deras känslor, empati och öppna frågor i barns vardagliga utveckling där förutsättningar skapas för barn att reflektera över situationer och hantera konflikter på ett konstruktivt sätt. En risk för förskollärare vid konflikthantering är att se konflikter som ansträngande och tröttsamma, vilket leder till att barn som ofta hamnar i konflikter fördöms i förväg. För att undvika detta är det väsentligt att förskollärare inte tar ställning i barns konflikter utan lyssnar på barn och ger dem möjlighet att förklara det egna perspektivet. Studien framhäver tydligt konflikters roll i barns socio-kognitiva utveckling och ökad medvetenhet i egenskap av medlare och vägledare samt att förskollärares förhållningssätt belyses med deras olika förebyggande strategier: kommunikation är en nyckel till framgångsrik konfliktlösning som anpassas efter barns behov och situationer. En närvarande förskollärare som stöttar barns kommunikation ger barn möjlighet till interaktion, bekräftelse och uppmuntran samt verktyg för att utveckla empati och självständigt hantera konfliktsituationer i framtiden. Barn stimuleras till konstruktivt deltagande vid konflikter samtidigt som förskollärare tränas till att förstå barns perspektiv eftersom barns syn på konflikters uppståndelse mestadels skiljer sig från förskollärares. Genom att engagera barnen, kommunicera med dem och förstå deras perspektiv sker ett närmande av förskolläraren gentemot barns uppfattningar om konflikters ursprung och gemensamma strategier skapas för att hantera dem. Med retrospektiv på studiens utförande, kommer tillkortakommanden och möjligheter till förbättring framför ljuset, vilket behandlas i följande avsnitt.

10 Vidare forskning

I studien har det utforskats om förskollärares strategier inom konflikthantering samt de verktyg som främjar en sund kommunikation mellan barn i förskolan.

Att komplettera studien med barns perspektiv med hjälp av intervjuer av barn vore gynnsamt för forskningen då en djupare inblick i deras tankar, känslor och erfarenheter av konflikthantering, ökad förståelse för barns syn på konflikter, strategier för att hantera dem och de verktyg de anser vara mest effektiva erhålls när deras röster lyfts fram.

En annan förbättrande åtgärd för en bredare bild av ämnet vore observationer av barns och förskollärares samspel under konflikthanteringar för att samla information om hur konflikter upplevs och hanteras av alla parter i praktiken. Genom att observera interaktionen mellan förskollärare och barn i konfliktsituationer kan olika mönster och metoder som används identifieras. Detta ger möjligheten att förstå både förskollärarens och barnets perspektiv samt hur de interagerar med varandra i konfliktsituationer.

Genom inkludering av förskollärares och barns perspektiv samt användning av observationer som metod skapas en holistisk och omfattande förståelse av konflikthantering i förskolemiljön. Förbättrade förutsättningar för barns välbefinnande och utveckling i förskolan skapas av ständigt utökande av forskningens kunskap.

11 Referenslista

- Ahrne, G., & Svensson, P. (2022). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I G. Ahrne & P. Svensson (red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 24-39). Liber AB.
- Allwood, C.M. & Erikson, M.G. (2017). *Grundläggande vetenskapsteori: för psykologi och andra beteendevetenskaper*. Studentlitteratur.
- Alvehus, J. (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*. Liber.
- Arcaro-McPhee, R., Doppler, E. E., & Harkins, D. A. (2006). Conflict Resolution in a Preschool Constructivist Classroom: A Case Study in Negotiation. *Journal of Research in Childhood Education*, 17(1), 19–25. <https://doi-org.ezproxy.bib.hh.se/10.1080/02568540209594995>
- Arsenio, W., & Cooperman, S. (1996). Children's conflict-related emotions: Implications for morality and autonomy. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 73(25), 25-39. <https://doi-org.ezproxy.bib.hh.se/10.1002/cd.23219967304>
- Bjørndal, C.R.P. (2018). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. Liber.
- Blunk, E-M., Russell, E-M., & Armga, C-J. (2017). The Role of Teachers in Peer Conflict: Implications for Teacher Reflections. *Teacher Development*. 21(5), 597-608. DOI: <http://dx.doi.org.ezproxy.bib.hh.se/10.1080/13664530.2016.1273847>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 4–101. DOI: 10.1191/1478088706qp063oa
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber.
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Johanneshov: MTM.
- Doppler-Bourassa, E., Harkins, A. D., & Mehta, M.C. (2008). Emerging Empowerment: Conflict Resolution Intervention and Preschool Teachers' Reports of Conflict Behavior. *Early Education and Development*, 19(6), 885-906. DOI: 10.1080/10409280802516058
- Eriksson- Zetterquist, U., & Ahrne, G. (2022). Intervjuer. I G. Ahrne & P. Svensson (red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 56-78). Liber AB.
- Eriksson- Zetterquist, U. (2022). Mixed methods. I G. Ahrne & P. Svensson (red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 40-54). Liber AB.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts Juridik AB.

Farrington, D. P., Lösel, F., Ttofi, M. M., & Theodorakis, N. (2012). School bullying, depression and offending behavior later in life: an updated systematic review of longitudinal studies. *National Council for Crime Prevention*, 17(5), 405-418. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2012.05.002>

Friberg, B., & Hakvoort, I. (2015). Skolans uppdrag och konflikthantering. I I. Hakvoort & B. Friberg (red.), *Konflikthantering i professionellt ledarskap* (s. 18-85). Gleerups Utbildning AB.

Friberg, B., & Hakvoort, I. (2020). Centrala färdigheter. I I. Hakvoort & B. Friberg (red.), *Konflikthantering i professionellt ledarskap* (s. 91-130). Gleerups Utbildning AB.

Gloeckler, L. R., Cassell, J. M., & Malkus, A. J. (2014). An analysis of teacher practices with toddlers during social conflicts. *Early Child Development and Care*, 184(5), 749-765. <https://doi.org/10.1080/03004430.2013.818988>

Hakvoort, I. (2010). Skolans uppdrag och konflikthantering. I I. Hakvoort & B. Friberg (red.), *Konflikthantering i professionellt ledarskap* (s. 23-64). Gleerups Utbildning AB.

Hakvoort, I. (2015). The conflict pyramid: A holistic approach to structuring conflict resolution in schools. *Journal of Peace Education*, 7(2), 157-169. DOI: 10.1080/17400201.2010.498997

Hejlskov, E. B., & Edfelt, D. (2017). *Beteendeproblem i förskolan: om lågaffektivt bemötande*. Natur & Kultur.

Idsøe, E. C., & Roland, P. (2019). *Kränkande beteende i förskolan: förstå, förebygga och hantera*. Studentlitteratur.

Johansson, L. (2011). *Introduktion till vetenskapsteorin*. Thales.

Johansson, B., & Karlsson, M. (2013). *Att involvera barn i forskning och utveckling*. Studentlitteratur.

Jonsdottir, F. (2007). *Barns kamratrelationer i förskolan: Samhörighet tillhörighet vänskap utanförskap*. Lärarutbildningen.

Kvale, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur.

Kvist, M. H. (2020). *Responses to Children's Crying: Emotion Socialization in a Swedish Preschool* (Department of Thematic Studies - Child Studies, Linköping University).

Larsson, K. (2011). *Språklig förebild i förskolan: kommunikation och ledarskap som påverkar barns lärande*. Gothia fortbildning.

Latini, T. F. (2009). Nonviolent Communication: A Humanizing Ecclesial and Educational Practice. *Journal of Education and Christian Belief*, 13(1), 19-31. <https://doi.org/10.1177/205699710901300104>

- Lind, E. (2001). *Medkompis – Medling och konflikthantering i skolan*. Brain Books.
- Lpfö 18. (2018). Läroplan för förskolan Lpfö 18. Skolverket.
- Lunneblad, J. (2015). *Den mångkulturella förskolan: motsägelser och möjligheter*. Studentlitteratur.
- Majorano, M., Corsano, P., & Triffoni, G. (2015). Educators' Intervention, Communication and Peers' Conflict in Nurseries. *Child Care in Practice*, 21(2), 98–113. <http://dx.doi.org/10.1080/13575279.2014.1001812>
- Marton, F., & Booth, S. (2001). *Om lärande*. Enskede: TPB
- Nilsson, B., & Waldemarson, A. (2007). *Kommunikation: samspel mellan människor*. Studentlitteratur.
- Patel, R., & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur.
- Pieng, P., & Okamoto, Y. (2020). Examining Preschool Children's Intention Understanding and Their Conflict Resolution Strategies. *Early Childhood Education Journal*, 48(5), 597–606. <https://doi.org/10.1007/s10643-020-01020-0>
- Porat, A. (2011). *Conflict resolution among children in a kindergarten class inspired by the Reggio Emilia approach* (Doctoral thesis, Anglia Ruskin University).
- Rasmusson, V. & Erberth, B. (2016). *Undervisa i pedagogiskt drama: från dramaövningar till utvecklingsarbete*. Studentlitteratur.
- Rosenberg, M. B. (2003). *Nonviolent communication: ett språk för livet*. Friare liv konsult.
- Singer, E., Van Hoogdalem, A.-G., De Haan, D., & Bekkema, N. (2012). Day Care Experiences and the Development of Conflict Strategies in Young Children. *Early Child Development and Care*, 182(12), 1661–1672. <http://dx.doi.org/10.1080/03004430.2011.640753>
- Skoglund, R. I. (2019). When “words do not work”: Intervening in children's conflicts in kindergarten. *International Research in Early Childhood Education*. 9(1), 23-38.
- Skollag (SFS 2010:800). Utbildningsdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svenskforfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800#K8
- Skolverket. (2023). Förskolan och läroplanen - om förändringar i spåren av Lpfö 18. Skolverket. <https://www.skolverket.se/getFile?file=11543>

- Skånfors, L. (2013). *Barns sociala vardagsliv i förskolan* (Doktorsavhandling, Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap Institutionen för pedagogiska studier, Karlstad Universitet).
- Smith, A. (2001). *Giraffspråket: Känslans kommunikation – en väg till kontakt och förändring*. Kommunlitteratur AB.
- Thornberg, R. (2006). The Situated Nature of Preschool Children's Conflict Strategies. *Educational Psychology*, 26(1), 109–126. DOI: 10.1080/01443410500341064
- Thornberg, R. (2020). *Det sociala livet i skolan: socialpsykologi för lärare*. Liber.
- Trots, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Studentlitteratur AB.
- UNICEF Sverige. (2018). Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. UNICEF-BK-booklet 2018 uppdaterad 2021 _1_.pdf
- Utas Carlsson, K., & Rosenberg Kimblad, A. (2011). *Hantera konflikter och förebygg våld: Förhållningssätt och färdigheter. Teori och praktik i skola och fritidshem*. Bulls Graphics AB.
- Vetenskapsrådet. (2017). God forskningssed. Vetenskapsrådet. https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf
- Weirsøe, B. (2004). *Empatisk kommunikation: giraffspråket i pedagogiken*. Studentlitteratur.
- Wright, H. D. (2018). *Preschool teachers' efficacy and beliefs about children's social development: Potential impacts on interactions and structure in the classroom environment* (Doctoral dissertation, Human Development And Family Studies, Texas Tech University].
- Åkerblom, A., Hellman, A. & Pramling, N. (Red.), (2020). *Metodologi för studier i, om och med förskolan* (s.89-105). Gleerups.

12 Bilagor

12.1 Bilaga 1: Pilotstudie

Hej!

Vi heter Ahlam Al Jbawi och Fatima Nasreen och är studenter på Högskolan i Halmstad som går sista terminen på förskolläraryrket. Vi vill att ni får dela i vår pilotstudie innan vi skickar in våra enkätfrågor för att säkerställa att frågorna fungerar som eftersträvat att undersökningen får goda förutsättningar. Vi önskar att ni deltar i vår studie som handlar om konflikthantering i förskolan med fokus på kommunikationens betydelse för att lösa konflikter. Temat för denna undersökning handlar om konflikthantering i förskola med utgångspunkt i kommunikationens betydelse för konflikthantering. Vår undersökning kommer att gå ut på enskilda intervjuer med hjälp av bandinspelning. Vi utgår ifrån de fyra forskningsetiska principerna som berör tystnadsplikt, sekretess och informationskravet. Samtliga pedagoger som ingår i studien kommer självklart att vara anonyma genom hela vår undersökning. Denna undersökning kommer även att vara skriven på ett sätt så ingen individ ska gå att identifiera. Ni har även möjligheten att avbryta ert eget deltagande om ni mot förmodan önskar det. Vi hoppas att ni skulle vilja delta i vår undersökning, och fyll i fältet nedan som sedan lämnas till Ahlam Al Jbawi eller Fatima Nasreen, ni kan även nå oss på vår mail.

Ahlam : mashenka.jebawe@gmail.com

Nasreen : nareenfatima8810@hotmail.com

Tack på förhand för ert stöd och deltagande.

vänliga hälsningar, Ahlam Al Jbawi och Fatima Nasreen.

_____ Underskrift

12.2 Bilaga 2:

Förundersökning utifrån enkät

Samtyckesblankett och Enkätfrågor som är publicerat på facebook - pedagogiska grupper är:

Hej! Vi heter Ahlam och Fatima Nasreen och vi studerar till förskollärare på Halmstad Universitetet och vi skriver ett examensarbete som handlar om konflikthantering i förskola med utgångspunkt i kommunikationens betydelse för konflikthantering.

Vi ska göra en enkätstudie som handlar om kommunikationens betydelse för konflikthantering och hur förskollärare i förskolan kan hantera dessa. Det tar bara 5 minuter att svara på enkäten och vi skulle uppskatta detta. Vi vill att ni som är legitimerade förskollärare får svara på enkätfrågor för att kunna samla in information kring förskollärarnas erfarenhet kring konflikthantering.

Vi följer Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, vilket bland annat innebär att deltagandet är frivilligt och att du kan avbryta din medverkan utan motivering när som helst, du garanteras anonymitet. De svar som kommer in analyseras och kommer att ligga till grund för vårt examensarbete.

Enkäten består av 12 enkla frågor.

Tack på förhand för att du tar dig tid att svara på denna enkät. Det betyder mycket för oss.

Vid frågor eller funderingar kan ni kontakta oss på

Ahlam : mashenka.jebawe@gmail.com

Nasreen : nareenfati8810@hotmail.com

12.3 Bilaga 3: Enkätfrågor

Jag samtycker till att delta i detta examensarbete och besvara på frågor kring hur personalens förhållningssätt för konflikthantering i förskolan.

1. Ja, samtycker
2. Nej, vägrar

1. Jag är :* Förskollärare

2. Hur många års erfarenhet har du av att arbeta i förskola/ skola ?

- 0 - 2 år
- 3 - 5 år
- 5 - 10 år
- 10 - 15 år
- 15 +

3. Har du bra kunskap kring konflikthantering ?

- Ja
- Nej

4. Hur agerar du i förskolan när det uppstår konflikter mellan barnen?

5. Har kommunikation en betydelse för konflikthantering i förskolan?

- Ja
- Nej

6. Vilken roll tycker du att kommunikation spelar för att hantera konflikter i förskolan?

7. Hur ser du på kommunikationens betydelse inom konflikthantering?

8. Hur anser du att kommunikationens betydelse gör någon skillnad att det blir mindre konflikter mellan barnen?

9. Vid vilken situation skulle du stoppa en konflikt mellan barn?

10. Vilka strategier använder du för att vägleda barnen att lösa konflikter med hjälp av kommunikation?

11 . Hur påverkar personalens roll att hantera konflikten för barnens utveckling och lärandet?

12. Något du tycker är utmanande i konflikthantering?

12.4 Bilaga 4

Hej!

Till dig som arbetar som förskollärare,

Vi heter Ahlam Al Jbawi och Fatima Nasreen och vi studerar till förskollärare på Halmstad Universitetet och vi skriver ett examensarbete som handlar om konflikthantering i förskola med utgångspunkt i kommunikationens betydelse för konflikthantering.

Vi vill göra intervjuer kring vårt ämne och hur personal i förskolan kan hantera dessa. Intervju kommer ta cirka 30-45 minuter. För att vi lättare ska kunna bearbeta och analysera svaren vi fått genom intervjun, så skulle vi vilja spela in samtalet med hjälp av våra mobiltelefoner. De kommer att spelas in för att säkerställa noggrannhet i transkriberingen och tolkning av data. Det inspelade materialet kommer efter avslutat arbete att raderas. Om du inte tycker detta känns bra så finns möjligheten att säga ifrån.

Vi vill gärna ta del av hur förskollärare upplever barns konflikter. Därför är er medverkan värdefull för oss. Vi söker förskollärare som är verksamma för att ställa frågor om barns konflikter.

Vi följer Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, vilket bland annat innebär att deltagandet är frivilligt och att du kan avbryta din medverkan utan motivering när som helst, du garanteras anonymitet. De svar som kommer in analyseras och kommer ligga till grund för vårt examensarbete.

Om du har några frågor eller andra funderingar så kan du kontakta Ahlam eller Nasreen på någon av våra mailadresser

Tack på förhand.

Det betyder mycket för oss!

Vid frågor eller funderingar kan ni kontakta oss på

Ahlam : mashenka.jebawe@gmail.com

Nasreen : nareenfati8810@hotmail.com

12.5 Bilaga 5

Intervjuguide:

Kort presentation: Vem du är, ålder, och yrkesroll? Tidigare utbildning och erfarenhet?

Intervjufrågor

Förskolläraernas förhållningssätt gällande konflikthantering

1. Vad innebär konflikt för dig ? (Öppen inledningsfråga om ämnet)
2. Hur agerar och bemöter ni barn vid konflikter?
3. Hur arbetar ni för att förebygga konflikter?
4. Har du någon strategi för hur du hanterar konflikter mellan barn?
5. Vid vilken situation skulle ni stoppa en konflikt mellan barnen?

Kommunikation vid konflikthantering

5. Har kommunikation en betydelse för konflikthantering i förskolan? I så fall hur?
6. Hur arbetar ni för att vägleda barnen i att lösa konflikter genom kommunikation?
7. Hur påverkar personalens roll att hantera konflikten för barnens utveckling och lärandet?
- 8- Ser du några lärandesituationer i konflikthanteringen för barn och pedagog?

Empati

- 9- Hur arbetar ni med barns empatiska förmåga när det gäller att hantera konflikter ?